

גליון מס' 4 - שנה 38 - ספט'/אוק' 2021 - תשפ"ב

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

שנה טובה

לכל חברי ארגון "פסגות כרמל" מיסודו של
ארגון עולי מרכז אירופה ולכל אזרחי ישראל

ימים נוראים במאה ה-19 בית כנסת במרכז אירופה
ציורו של מוריץ דניאל אופנהיים - 1865

שתהיה שנה מושלמת!..

דיור מושלם

שירותי דיור מוגן בביתך

חייגו עכשיו
04-8119445

והבטיחו את הנאתכם מהשירות

עכשיו יותר מתמיד! השילוב המושלם בין הבית שלך והשירות שלנו!

גם ליהנות מארוחות טריות, כביסה, ניקיון, טיפולים פרא-רפואיים, שירותי רפואת חירום וביטחון, תיקונים, תמיכה, השגחה ועוד.
הכל עד פתח הבית.

וגם להשתתף בחוגים, בטיולים, להשתמש בחדר הכושר ובבריכה ולצפות באירועי תרבות ואמנות.

הכל בבתי הדיור המוגן של "פסגות כרמל" - דיור מוגן (ע"ר).

דיור מושלם - פריחה מחודשת לך ולביתך.

השירות ניתן ע"י פסגות כרמל - דיור מוגן (ע"ר)

עמוד 4-5	דברים שרציתי לומר - מיכה לימור
עמוד 6	לנושא שבמחלוקת – נחל האסי החוצה את קיבוץ ניר-דוד -רות חשמונאי
עמוד 7	הגרמנים החדשים והשונים - רות חשמונאי
עמוד 7	מערכת קהילתון יקרה - איתן הולנד
עמוד 8-10	יהודי גרמניה – יהודי 3 הימים - רפי סיאנו
עמוד 11-13	קורבן של שחיתות - רעיה טילינגר
עמוד 14-16	טביעתה של "המדוזה" - אילנה זבירין
עמוד 17	בת - ים ילדות במחתרת - אריק קרמן
עמוד 18-20	ירושלים מצור - נחום פייטלברג
עמוד 21-22	מושב חוסן – גליל מערבי - ישראל קרני
עמוד 23-24	תסריט חיים - כל העולם במה ואנחנו שחקנים - ד"ר דליה לורנץ
עמוד 25-26	הטיילת והצוק בנתניה- אילנה זבירין
עמוד 27-28	פסיפס אנושי נדיר – עין הים בחיפה - יעקב שורר
עמוד 29	הקוצ'ונים של מושב נבטים - דוד סימה
עמוד 31	תכלה שנה וקללותיה – תחל שנה וברכותיה - דוד סימה
עמוד 32	טיול לגליל התחתון לדיירי פסגת חן - חנה גולדברג (פסגת חן)
עמוד 33	מקצה שיפורים – חלקי חילוף לגוף - רות חשמונאי
עמוד 34	אופטימיות - חנה גולדברג
עמוד 35-43	בקהילה - בתשבע וייס

קוראינו מוזמנים לשגר מכתבים למערכת, דעות ותגובות ו/או כתבות לקהילתון

חומר למערכת יש לשלוח לכתובת michalimor@bezeqint.net

בקובץ word, צילומים בפורמט jpeg. חומרים יפורסמו לאחר עריכה והגהה.

חומרים ערוכים לא יועברו לאישור הכותבים ולא יוחזרו במידה ויוחלט שלא לפרסמם.

קהילתון

כתב-עת לענייני חברה, תרבות והיסטוריה

מו"ל: ארגון "פסגות כרמל" (ארגון עולי מרכז אירופה, חיפה)

עורך: מיכה לימור michalimor@bezeqint.net

מערכת: איילת טל-ביתן, מיכאל מאיר-ברודניץ, בתשבע וייס, אילנה זבירין, רות חשמונאי, רעיה טילינגר,

עמוס ירקוני, ד"ר דליה לורנץ, עדנה מרקוביץ, רפי סיאנו, יעקב שורר

עיצוב: כרמל פרינט דף אור | Design Studio

דברים שרציתי לומר

מיכה לימור

חשבון נפש בימים נוראים

על יעדיו של הקהילתון וחזונו של ארגון "פסגות כרמל"

לקראת השנה החדשה התקיים במערכת הקהילתון, כבכל שנה, דיון על העקרונות המנחים את כתב העת ויעדיו. משאלים וסקרים שנערכו בחודש האחרון בקרב חברי קהילה וקוראים 'חיצוניים' העלו שביעות רצון מתכניו ורבגוניותו של העיתון, אולם היו מבין חברי המערכת שביקשו לקשור בין הביטאון לבין הארגון, להעמיק את הסקר והמחקר וללמוד על דעותיו ורעיונותיו של הציבור בהתייחס לדור הבא של חברי הארגון. להלן תמצית הדיון:

מיכאל ברודניץ מאיר: מציע לראיין אנשים בארגון ולשאול מהי לדעתם מטרת הקהילתון, להביא את התגובות לדיון באסיפה הכללית של חברי הארגון.

עורך הקהילתון מיכה לימור: בטרם נפנה לקוראים, עלינו לשאול את עצמנו כלום יש לנו תשובה לשאלה זו.

אילנה זבירין : העיתון אקלקטי במובן חיובי מאד. התוכן נקבע על-ידי מה שאנו (חברי המערכת) מייצרים. אנו כולנו מושפעים אחד מהשני.

רעיה טילינגר: אני סבורה שהתשובה לשאלת מטרתו של העיתון היא שיש כאן קהילה, וזה הפתרון שהמערכת, כרכיב אינטגרלי בקהילה, יכולה לתת. העיתון כדובר של הקהילה.

יעקב שורר: אני סבור שכל אחד מוצא בתוך האקלקטיות את הנושאים המעניינים אותו, אך יש להגדיר נושאי יסוד שמחייבים אותנו, כמו היסטוריה, מורשת, זיכרונות אישיים. אנו מצפים שאנשים נוספים מהקהילה יכתבו וישתתפו.

רפי סיאנו: אני מחפש בדרך כלל נושאים הקשורים ליהדות גרמניה, להיסטוריה, נושאים שאינם מובנים מאליהם. אני חש שזהו תחום שמעניין אותי ובו אני יכול לתרום להכרת הבנתה של הקהילה את עברנו ושימור המורשת.

רותי חשמונאי: הארגון והקהילתון מביאים לידי ביטוי ומודעות את דילמות גיל הזקנה. יש שלל פעילויות ומעשים שניתן לגייס את הארגון למענם. אני מציעה להדפיס יותר גיליונות ולהפיץ יותר, לא רק בקרב אלפי המנויים שלנו אלא גם בקרב קהל רחב יותר. אני מתכוונת לקחת ממשרדי הקהילה עשרה גיליונות ולהפיצם בקרב מכרים וידידים שאינם חברי ארגון. ממליצה גם לחברי מערכת אחרים לנהוג כך.

מיכה לימור: (מסכם): מטרת קיומו של כתב-העת ברורה, חדה ומוגדרת. העיתון הוא

בבחינת חוג פעילות לחברי ארגון שהתבטאות בכתיבה ויצירה פרוזאית היא תחום עניינם ועיסוקם. זהו חוג אחד משלל החוגים המתקיימים בקהילה, חוג בעל גוון אינטלקטואלי שנותן פורקן ליצר הכתיבה. כמובן שחברי המערכת הם כולם חברי ארגון. אגב כך מושג יעד שני, מטרה נלווית ברובד הארגוני. בכל גיליון מוקצים 6 עד 8 עמודים שבהם מדווחת מנהלת הקהילה, בתשבע וייס, על האירועים והפעילויות המוצעים ומיושמים במסגרת המרכז הקהילתי של הארגון. הרצאות, חוגים, טיולים, אירועים ועוד כגון אלה. ספק עם המידע השוטף, הכרוניקה של הקהילה היו מגיעים לידיעת מאות ואלפי הקוראים בלי ה"קולב" כלומר הביטאון וכדי שיגיעו לידיעת חברי הארגון עליו להיות מעניין ומושך לקריאה.

יעד שלישי, נלווה אף הוא ומתגלה כחשוב לעברו ולעתידו של הארגון הוא שימור המורשת היקית והנצחת זיכרונות וחוויות חבריה מאז תחילת קיומו של הארגון. שלושה יעדים אלה מושגים במלואם. התגובות על-פי רוב בין טובות לנלהבות.

מיכאל ברודניץ מאיר: נוכח תשובתו של העורך, אני חוזר בי מהצורך להעלות את שאלת מטרתו של הקהילתון באסיפה הכללית, אך עומד על כך שיש לקיים דיון רציני הן בקהילה והן בקהילתון מה הן מטרות הארגון כיום, נוכח המציאות המשתנה וחילופי הדורות!!! לדעתי זה לגיטימי לשאול אם הארגון הזה לא צריך לשנות את דרכו, מציע כי ניתן לפתוח דיון על נושא זה על גבי העיתון.

מיכה לימור: אני מציע אפוא שמיכאל יכתוב ויקרא בקהילתון לקיומו של דיון חשוב זה ומסכים שהנושא ראוי לדיון נוקב בזמן הזה כדבריו של מיכאל. בכתבתו/קריאתו מתבקש מיכאל להעלות כבר רעיונות משלו לגבי התהייה שהעלה. גם קוראים וחברי ארגון שאינם חברי מערכת מוזמנים לכתוב כדי להשמיע את דעתם על הקהילתון ככתב עת ועל עתיד הארגון.

דעות ותגובות

לנושא שבמחלוקת – נחל האסי החוצה את קיבוץ ניר-דוד

נחל האסי - נחלת הכלל? (קהילתון יולי/אוגוסט – מאמרה של שירה ורדי), לשאלתך הראשונה, שירה ורדי – בהחלט יש לנו עניין בכול מה שקורה מסביבנו ובכלל זה גם בבעיית נחל האסי. אולי ה'זמזום העדתי-חברתי' אשר מועלה בכול הזדמנות, תפש שוב על אף שהסוגייה במקרה זה היא בהחלט אחרת ואינה שאלת טובתה של הסביבה/כדור הארץ. נכון וידוע שהמדינה שאך קמה לא קלטה המוני עולים מכול קצות תבל במקצועיות וברגישות. גם נכון שמקימי ויושבי הקיבוץ (כמו גם מקימי ארגוננו, חברי הקהילה ויושבי מעונות ההורים שלנו) הם רובם ככולם אשכנזים. אלה עובדות שכבר לא ניתנות לשינוי. יחד עם זאת לא נוכל להכחיש

שעולי אירופה שהגיע לפלשתינה, קבלו את העולים החדשים, שהגיעו לישראל אחרי קום המדינה, כזרים שבאו אל המוכן. באותם ימים גם את העולים שבאו מרומניה, בולגריה ואחרים כמו שגם מאוחר יותר את העולים מברית המועצות, קבלנו בזלזול ובהסתייגות. על הרגשת הכביכול קיפוח בכוונה, כבר דובר ומדובר ולא נוכל להשיב את הגלגל אחורה, אבל אפשר בינתיים להתגלגל קדימה ולראות שמבחינת התערבבות העדות המצב שונה היום. אמנם, יש יקים השומרים על יקיותם ומרוקאים המטפחים את מרוקיותם וכן הלאה אבל הבחירה בידם.

די לנו במאבקים בין הימין לשמאל, דתיים לחילונים וכמובן יהודים ושאינם יהודים ויש להניח שאלה ילוו את החברה הישראלית עוד ימים רבים. העדתיות לצערי נשמרת בקפידה בעיקר על ידי מנהיגי דת מסיבות השמורות להם וגם זה כנראה לא ישתנה במהרה בימינו. חבל ש'קיפוח המזרחיים' ממוחזר חברתית ופוליטית בגסות בכול הזדמנות ללא כול רלוונטיות לבעיות האמיתיות שיש לפתור. בחופי הים התיכון והכינרת כבר

נפתרו בעיות דומות ואני מקווה שבמהרה גם לנחל האסי תמצא תשובה נאותה. בכול מקרה אני בהחלט מסכימה איתך שירה, שאין מקום למאבק אלים ומעורר שנאות גם אם הנושא הוא חשוב מכול סיבה שתהיה.

רותי חשמונאי

נחל האסי, קיבוץ ניר דוד

הגרמנים החדשים והשונים

ב-1952, בעת חתימת הסכם השילומים עם גרמניה, היה אבי חבר במשלחת הקניות הישראלית בגרמניה. הקושי הרב היה לשאת ולתת עם גרמנים שרק לפני מספר שנים חיו ופעלו תחת שלטון נאצי בארצם. ב-1953 נסעתי עם אמי והייתי לראשונה בגרמניה שהייתה עדיין הרוסה. המראות לא הפתיעו ולא צערו אותנו וכעבור יומיים עזבנו ונסענו לשווייץ להמשך חופשת הקיץ. ב-1974 התחלתי לעבוד עבור מפעל גרמני וכך אירחתי בארץ אנשי עסקים גרמניים והתארחתי אצלם בגרמניה. אז, כבר היו אלה גרמנים מ'הדור השני' שדחו לחלוטין כול שייכות והתייחסות למה שקרה אבל לרגעים ציינו שהם לא היו שם ושהוריהם היו צדיקים גמורים. כך שגם לי הייתה סלידה רבה מבני שיחי.

כיום אני חושבת שלא הייתה לי הזכות לשפוט את ה'דור השני' הגרמני אשר באמת היו עדיין ילדים ששטפו את מוחם באמונה ההיטלראית מגיל הגן ללא כול יכולת להבין שכול עולמם בעת ההיא חי בצל טרור לשם קיום מצוות חיסול כל מי שאינו מהגזע הארי.

תמונה מתוך ספר ילדים שהופץ לילדי גרמניה ב-1936
בהוצאת 'שטימר'

עברו עוד כעשרים שנים וחל שינוי משמעותי בהתמודדות הגרמנים עם עברם וגרמניה היא המדינה היחידה מבין המדינות שהשתתפו בהשמדת יהודים, נכים, מפגרים ומתנגדי השלטון למיניהם. בספר מקרח ברא אותנו – החינוך בשירות הנאציזם, שכתבה ההיסטוריונית ד"ר תמר קטקו היא מתארת כיצד כל בני גילי (נולדתי ב 1938) בגרמניה עברו מגיל הגן שטיפות מוח ו'חונכו מחדש'. בין שאר העוולות - כל ספריי הלימוד שהיו נשרפו יחד עם הספרים של כותבים יהודים. רק ספריי הלימוד החדשים שכתבו פנאטים לאומנים גזענים הורשו להילמד (ראו צילום). הגננות, המורים והפרופסורים

הוכרחו באיומים קיצוניים להכשיר את דור ההמשך ללכת בדרך ה'דת' שמוכיחה לכאורה שרק לגזע הארי יש זכות קיום בשל עליונותו מאז בריאת העולם. אני מניחה שלהיחלץ מחינוך עליו גדל דור זה, אינו פשוט ונדרש הרבה זמן להיווכח עד כמה היה פסול.

רותי חשמונאי

מערכת קהילתון יקרה,

הרשו לי להודות על הביטאון הנהדר שלכם (שלנו?). אמנם אינני "יקה" אלא ממוצא אנגלו-סכסי, אך כיליד 1940, גדלתי על הכרמל וכל חברי היו יקים, ולכן שמעתי גרמנית ונחשפתי לתרבות היקית. אני נהנה מהעיתון הנאה מרובה, קורא כל מאמר, נהנה יותר או פחות מכולם. הכתבות הפוליטיות של העורך (דברים שרציתי לומר), תיאורי הנסיעות והתחביבים של אילנה זבירין, הכתבות ההיסטוריות של רפי סיאנו, הן בהחלט הבולטות בעניין שהן מייצרות בעיתון. הצעה שולית, לבצע הגהה של המאמרים כדי למנוע שגיאות (אמנם קלות)

שוב, תודה!

איתן הולנד

משולחן המערכת

יהודי גרמניה – יהודי 3 הימים (Drei Tage Juden)

רפי סיאנו

בגולה דוברת גרמנית היה שגור בפי היהודים הצירוף "יהודי של שלושה ימים" (Drei-Tage-Juden). הביטוי התייחס ליהודי שביקר בבית הכנסת רק בשני ימי ראש השנה וביום כיפור. ביתר ימיו השנה היו יהודים אלה מדירים את רגליהם מבית הכנסת. לא בהכרח או חלילה התכחשו ליהדותם. חלקם היו אפילו חברים רשומים בקהילה ושילמו מיסים לוועד הקהילה. כך היה המצב בערים כמו ברלין, מינכן, פרנקפורט, דרזדן או ויסבאדן. כך היו הדברים גם לפני עליית הנאצים בגרמניה. עם עליית היטלר חל שינוי. יהודים הרבו להצטופף בבתי כנסת כתגובה למצב הפוליטי. היום פני הקהילות אינם דומים לימים שמלפני 100 שנה. היהודים דוברי הרוסית חברים ברובם הגדול בקהילות היהודיות והישראלים החיים בגרמניה אינם חשים שייכות לקהילות היהודיות.

השבר שחל ביהדות גרמניה אינו בר תיקון. הקהילות היהודיות אומנם מקיימות חיים יהודיים אך הדבק שמחבר בין חברי הקהילה הוא בעיקרו העזרה הסוציאלית שמעניקות הקהילות לחבריהן. נטישת המסורת אינה חדשה. התפתחות זו התחילה עם האמנציפציה בסוף המאה ה-18. למשל, ששת הילדים של משה מנדלסון, חלוץ האמנציפציה (1729-1789), התנצרו בטענה שאותו אלוהים משותף לנצרות וליהדות. יהודים רבים התנצרו מסיבות תועלתיות כי בגרמניה של המאה ה-19 לא

יכולת להיות קצין, פרופסור או פקיד בכיר מבלי להתנצר. היו היינריך היינה חריגים, כמו לדוגמה המשורר היינריך היינה (Heinrich Heine), שיצר שירים ופרוזה מלאי נושאים וגעגועים ליהדות גם אחרי שהתנצר.

אמחיש את ההתפתחות הפנים-יהודית, קרי, המודרניזציה בגרמניה בתקופה של הקיסר וילהלם הראשון (Wilhelm I 1888-1797) והקנצלר אוטו פון ביסמרק (-1815 1898 Otto von Bismarck), שהיו אנטישמיים מתונים, מה שלא מנע מהם להיעזר ביהודים כאשר נזקקו לסיועם, בעיקר הכלכלי. למשל הבנקאי של ביסמרק היה היהודי

אוטו פון ביסמרק

הקהילה המאוחדת (Einheitsgemeinde)

לקהילה היהודית המוכרת ע"י המדינה היה מעין מונופול על שירותי דת וייצוג פוליטי. השירותים כללו פולחן, בניית בתי כנסת, חינוך ובתי קברות. בגין שירותים אלה ואחרים גבו מיסים אשר הוכרו ע"י השלטונות בדומה למיסי הכנסייה. כלל זה היה תקף בכל עיר או כפר. למעשה הקהילה הייתה כמו ארגון גג לכל הזרמים השונים שבתוך הקהילה היהודית. בפועל, הזרם הרפורמי גדל וצמח בהשוואה לאורתודוקסים. המונח עבור קהילות אלה היה "האיינהייטס-גמיינדה" או "הקהילה המאוחדת". עם ריבוי הזרמים השונים חלו התפצלויות שבהמשך הפכו לקהילות. המדינה לא הכירה בקהילות נפרדות אלה ואז נוצר מצב שבו שלמו חברי קהילה אורתודוקסית מיסים כפולים. מצב זה בא לקיצו עם חוק ה-Austrittsgemeinde, "חוק הפרישה" מיום 28 ביולי 1876 שיזם הציר היהודי אדוארד לסקר (Eduard Lasker 1829 - 1884). עד אז עמדה בפני היהודי שלא השתייך לזרם הרפורמי הברירה בין עזיבת הקהילה (שפרושה פרישה מן היהדות והגדרה כנוצרי או חסר דת), או כניעה לזרם הרפורמי, כלומר לקהילה המוכרת ובנוסף לקהילה הנפרדת האורתודוקסית.

הרפורמה

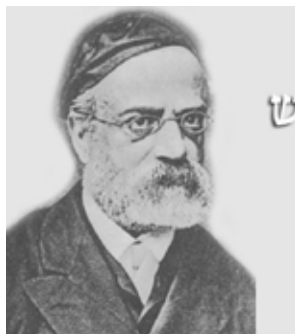

אברהם גייגר

הרב אברהם גייגר (1810-1874) היה ללא ספק הדמות המרכזית בהתפתחות הרפורמה. הוא זכה בחינוך אורתודוקסי. כבר בגיל 17 חיבר עבודות השוואתיות בין חוקי המשנה, לתנ"ך ולגמרא. בגיל 19 התחיל לימוד פילוסופיה בהיידלברג, שם פגש את שמשון רפאל הירש, שלימים היה היריב הגדול שלו. בימי לימודיהם עדיין שיתפו פעולה במסגרת חוג הסטודנטים היהודים

באוניברסיטה. בעקבות עבודה אקדמית "מה לקח מוחמד מהיהדות", שהתפרסמה ב-1833, זכה גייגר בתואר דוקטור. מאחר שלא היה יכול להתקדם באקדמיה בתור יהודי, בחר במשרה של רב בוויסבאדן (Wiesbaden 1832-1837). הוא הגיש את מועמדותו למשרה של רב בעיר ברסלאו שנודעה אז במרכזיותה כמשכן ללימודים יהודיים. כאן התגלו התפיסות השונות בינו לבין האורתודוקסיה. גייגר צידד בהתאמת כללי ההתנהגות היהודיים לרוח הזמן. הוא דגל בשפה הגרמנית בתפילות, הוא כינה את ברית המילה "ברברית" (אבל לא ביטל אותה) והיה בעד הקלות בכשרות ובהתאמת הדת למודרנה ולרוח הזמן. בעקבותיו רבנים רפורמים אמצו לבוש דומה לזה של הכמרים הפרוטסטנטיים, הכניסו עוגב ומקהלות של גברים ונשים לבתי הכנסת. גייגר גם טען שהיהדות הינה מקור כל הדתות המשיחיות וסדרי הפולחן חשובים פחות ממימוש המוסר ברוח נביאי ישראל. עם זה, הוא חיפש שיתוף פעולה עם האורתודוקסיה ולא הסכים לחגוג את השבת ביום ראשון. הוא היה שותף בייסוד "בית הספר הגבוה ללימודי היהדות" בברלין. גייגר נפטר בברלין

ובמקום פטירתו, ב"חצרות האקה" (Hackesche Hoefe) הוצב בימינו שלט לזכרו. על שמו קיימת מחלקה באוניברסיטת פוטסדאם, ופרס למצטיינים.

האורתודוקסיה החדשה, עדת ישראל, עדת ישורון (Adass Jsroel, Adass Jeschurun)

במנהיגותו של הרב שמשון רפאל הירש (Samson Raphael 1808-1888) קמה תנועה שכונתה "אורתודוקסיה חדשה בגוון גרמני", "עדת ישראל" או "עדת ישורון". בהיותו רב צעיר הירש השתתף במהפכה הכושלת של 1830 באוסטריה והיה ציר בפרלמנט של אזור מורביה. הוא היה פעיל בתנועה

שמשון רפאל הירש

לאמנציפציה ליהודים ונאבק למען זרם פשרה בין רפורמה לבין האורתודוקסיה. ב-1851 נקרא לשמש רב של הקהילה האורתודוקסית בפרנקפורט שעל המיין, שם פעל במשך 37 שנים עד למותו. לתפיסתו של הירש היה נכון לנהל חיים של "תורה עם דרך ארץ" במטרה הנשגבה "להיות בן-אדם", דהיינו, "הישראל-מענטש" (Isroel-Mensch), מושג שהוא יצר. לתפיסתו, היהודי החדש הוא אומנם איש העולם הזה, איש מדע או מסחר או כל מקצוע אחר, אבל גם שומר מצוות ומלומד בדברי תורה והגות יהודית. למימוש דעותיו ייסד שלושה בתי ספר: יסודי, על יסודי ועל יסודי לבנות. לכך התנגדה קבוצה שמרנית יותר במנהיגותו של הרב של וירצבורג, זליגמן באר במברגר (Seligman Baer Bamberger 1807-1878) מצד אחד ואנשי בית הספר "פילנטרופין" (Philantropin) של התנועה הרפורמית מצד שני. האורתודוקסיה החדשה מכונה גם "אורתודוקסיה של פרנקפורט". היא התירה לחבריה לימודי פילוסופיה, ספרות, אתיקה ומוזיקה ללא מורא מפני חילול השם. לתפיסת ש.ר. הירש אפשרית סינתזה בין יהדות מסורתית עם שמירת המצוות והמודרנה החומרית. לשם הסברת עמדתו פרסם ב-1854 את חיבור "הדת בברית עם הקדמה". הודות לאישיותו ש.ר. הירש זכה להשפעה גדולה על קהלו. הוא היה גם איש ארגון יוצא מן הכלל, הוא שלח רבנים צעירים שפעלו לפי תורתו לקהילות הגדולות של גרמניה כגון ברלין, המבורג, ויסבאדן. הוא דגל בעברית כשפה לתפילות ואילו בדרשות בשפה הגרמנית כדי ליצור חיבור טוב בין חברי הקהילה. אופייני לרוח החלוצית שהנחתה את הרבנים-שליחים הצעירים הוא המשפט מתוך הדו"ח של הרב קאהן הצעיר שנשלח לוויסבאדן: "לעולם לא דרשתי בפני ספסלים ריקים כי לא היו כלל ספסלים".

יוסף בורג

אחרי חורבן יהדות גרמניה נשארו קהילות "מאוחדות" ברוח של אז רק בשווייץ ובארצות הברית. מבין אחרוני הנציגים של עדת ישראל ממוצא גרמני בישראל, היה השר יוסף בורג ז"ל שהיה ממקימי המפד"ל (המפלגה הדתית-לאומית) ומבכירי נציגיה בכנסת. מאז מלחמת ששת הימים והתעוררותו של הזרם המשיחי-לאומי בישראל התפצלה המפד"ל למפלגות שונות כ'בית היהודי', 'הציונות הדתית' ו'מינה'. הזרם הרפורמי-גרמני נדד עם הגירת יהודי גרמניה במאה ה-19 לארה"ב, הפך שם לזרם המרכזי של היהדות האמריקנית ומשם אף "עלה" לישראל.

ספרים רבותי ספרים

קורבן של שחיתות - סיפורו של ניצול על ספרו המתגלה של גבריאל גרסייה מרקס

רעיה טילינגר

די היה בשמו של גבריאל גרסיה מרקס, כדי ליצר אצלי ציפייה שאחזור לחוויית הקריאה של 'מאה שנות בדידות', או 'אהבה בימי כולרה', והנה הפתעה. זה ספרו קטנטן, למעשה כתבה עיתונאית גדולה שפרסם בהמשכים העיתונאי הצעיר גבריאל גרסייה מרקס בעיתון 'אל אספקטדור' בבוגוטה בירת קולומביה בשנת 1955.

זה סיפור המעשה: בשנת 1955 יצאה משחתת של חיל הים הקולומביאני, ה'קאלדס', מנמל מוביל באלבמה ארה"ב לנמל קרטחנה בקולומביה. במהלך סערה בים

גבריאל גרסיה מרקס

הקריבי נשטפו מן הסיפון למים שמונה מלחים. הספינה הגיעה לנמל קרטחנה ומיד יצאו כוחות הצלה לחפשם. לאחר ארבעה ימים פסקו החיפושים, איש לא נמצא. עשרה ימים לאחר מכן על חוף נידח בקולומביה התגלה אחד מן המלחים: לואיס אלחנדרו וולסקו. סיפורו התפרסם אז בכול כלי התקשורת והמלח היה לגיבור של הדיקטטורה הצבאית ששלטה אז בקולומביה ובראשה הגנרל פיניליה. הניצול הוצג כמופת לאומץ לב ומאבק. הוא הופיע ברדיו ובטלוויזיה, כיכב בפרסומות למען המוצרים שהיו אותו ושרדו את המסע הקשות, ועשה הון קטן מסיפורו. חודש לאחר מכן הגיע וולאסקו למערכת 'אל אספקטדור' והציע את סיפורו למכירה. כיוון שהסיפור כבר היה מוכר התלבטו העורכים מה יוכל לחדש ועוד לא סופר ופורסם. בהחלטה של הרגע האחרון החליטו להיענות לו. מארקס כתב את הסיפור והנה ההפתעה: למרות שהסיפור היה מוכר וסופו הטוב כבר היה ידוע מראש, הוא נקרא בשקיקה. אנשים עמדו ליד מערכת העיתון שתפוצתו גדלה וחיכו לגיליון הבא עם המשכו של הסיפור. בסופו של דבר יצא אוסף הכתבות כחוברת.

מה היה שם בסיפור שמשך את הקוראים? מארקס אומר על הגיבור: 'שניחן בחוש יוצא דופן לאמנות הסיפור'. וכך גם מארקס שכתב את סיפורו של הניצול בגוף ראשון: "כשעליתי אל פני המים ראיתי סביבי רק ים. שנייה אחר כך, במרחק מאה מטר בערך, האונייה עלתה מתוך הגלים, נוטפת מים מכול הצדדים, כמו צוללת. רק אז קלטתי שנפלתי למים.' (עמ' 31) האונייה המשיכה בדרכה מבלי להתעכב וכעבור שתיים מרגע הנפילה הגיעה לנמל קרטחנה. וולאסקו הספיק לראות חלק מן המלחים שנשטפו לים, אך מכולם רק

הוא הצליח להגיע לרפסודה שנשטפה
מן הסיפון בגל הגדול, השאר טבעו
לנגד עיניו מבלי שיכול היה להתקרב
אליהם. מכאן מתחיל מסעו הבודד
על הרפסודה שלא הייתה מצוידת
במאומה מלבד שלושה משוטים.
בתחילה הייתה לו תקווה שהמשחתת
תיסוב על עקבותיה ותצא לחפש
אותם, שכוחות ההצלה יגיעו. כשחלפו
השעות הבין שהמשחתת לא תחפש
אותם. כשעברו ארבעה ימים ומטוסי
החילוץ לא זיהו אותו, הבין שנשאר
להתמודד לבדו. מפתיעה ומרגשת
תושייתו של איש צעיר בן עשרים.
המכשיר המתפקד היחיד שהיה
ברשותו היה שעון שהמשיך לפעול
משך כול ימי המסע. היו לו גם צרור
מפתחות, בגדים ונעליים. בעזרת
השעון וצרור המפתחות סימן בחריטה
על דופן הרפסודה את הימים. הוא זכר
את מה שלימדו אותו בזמן הכשרתו
כמלח, זיהה את כיוון הציפה של
הרפסודה וידע לשמור על גופו בשמש
הקופחת. במהלך המסע שנכפה עליו
התמודד עם הפחד מהלילה, מלהקות

לחיות מלאה אותי בזעם וייאוש. עוד בבוקר הכרעתי בין החיים למוות. בחרתי במוות, ובכל זאת הייתי חי, עם חתיכת משוט ביד מוכן להמשיך להילחם על החיים. להמשיך להילחם על הדבר היחידי שכבר היה חסר כל חשיבות בעיני. (עמ' 97).

סיפורי הישרדות, תושייה והצלה בלב ים הם מוכרים ואהובים משכבר. זוכרים את רובינזון קרוזו? הסיפור על הסיפור מרתק עוד יותר. וולאסקו סיפר למארקס, וזה אימת את העובדה בבדיקה עם השרות המטאורולוגי, שלא הייתה שום סערה בים הקריבי בלילה שבו נשטפו המלחים לים. המשחתת נטתה על צידה ולא הצליחה להתיישר כי על הסיפון היה מטען סחורות מוברחות שלא נקשר היטב. המטען השתחרר, גלש והיטה את האונייה על צידה. מישוהו צפצף על החוקים והאיסורים, אחרים עצמו עיניים וחיי אדם אבדו. מרגע שהתפרסמה העובדה הזו השתנו חיהם של וולאסקו המלח ששרד והעיתונאי מארקס. השלטון של הגנרל פיניליה לא אהב את העובדה שכשלינו נחשפו והגיבור שהעלו אותו על נס לא היה אלא קורבן תאונה של שחיתות ותאוות בצע. וולסקו פוטר מחיל הים, 'אל אספקטדור' נסגר וגבריאלי גרסייה מארקס יצא לגלות ורוב שנותיו לא חי בקולומביה.

סיפור ישן על מה שקרה אי שם בדרום אמריקה בשנות החמישים בזמן שלטונם המושחת של דיקטטורים צבאיים. האמנם? המאמר של אילנה זבירין על ה'מדוזה' בגיליון הזה, מזכיר לנו כי כבר היו דברים בעולם. שחיתויות התגלו, תועדו, והמתעדים היו בטוחים שהחשיפה תביא לתיקון. העולם המשיך בתנועתו והסיפור חוזר על עצמו שוב ושוב. נלחמים בחושפי השחיתות ולא בשחיתות ונזכרים ללמוד לקחים ולהטיף לשמירה על הכללים לאחר שהתמימים כבר שילמו בחייהם. ואסון מירון הנחקר בימים אלה ממש כבר אמרנו?

טביעתה של ה"מדוזה" ואיך זה מתכתב עם הספר "סיפורו של ניצול"

אילנה זבירין

בשנת 1816 הפליגו ארבע ספינות מצרפת לכוון חופי אפריקה. על אחת מהאוניות, ה"מדוזה" היה גם חיל המצב והמושל החדש של המדינה בשלטון צרפתי במה שהיום היא מדינת סנגל. על ה"מדוזה" היו 400 איש כולל אנשי צוות ולא היה לכולם מקום בסירות ההצלה. אלא רק ל-250 איש. אחרי קייפ-ורדה עלתה האניה על שרטון ולא היה מנוס אלא להימלט ממנה. על רפסודה אחת נאספו כ-150 איש שלא היה להם מקום בסירות ההצלה. מי שכן עלו על ספינות ההצלה היו הקפטן ומקורביו וכן המושל ובני לווייתו. לאחר 13 יום של טלטולים בים התגלתה הרפסודה על ידי אנייה בריטית. ניצלו 15 איש שנותרו בחיים מתוך ה-150.

עלינו להבין שבשנת 1816 שלט המלך לואי ה-18 שהיה נצר לבית בורבון, השושלת שהודחה במהפכה הצרפתית הגדולה. את לואי ה-18 השיבו למלוכה לאחר נפילת נפוליון. צרפת רצתה יציבות, שקט והכרה בין לאומית. היא רצתה גם לכבוש מושבות באפריקה. בעיקר האשימו בטביעת הרפסודה של ה"מדוזה" את הקפטן הצרפתי. התברר שכמעט ולא שט ב-20 השנים האחרונות קודם לטביעה. התברר גם ששיטות הניהול שלו באוניה היו שגויות, ושלא הקשיב לאנשים המנוסים יותר בצוות שלו. האשימו גם את המלך לואי ה-18, למרות שמינוי של רב-חובל בצי לא היה מתפקידו אלא נעשה ישירות על ידי מפקדי הצי הצרפתי. עוד התברר שהקפטן היה מינוי פוליטי, כיוון שצייד במלוכה. עוד התברר שהרפסודה נבנתה בבהילות של הרגע, לא הועמס עליה כל מזון מלבד פחית של ביסקוויטים ומעט מיכלים שהתברר בדיעבד שהכילו יין. תוכנית ההצלה של הקפטן, שאגב ירד בין הראשונים לסירות, הייתה לגרור את הרפסודה בחבל עם הסירות. לאחר זמן קצר ראו השטים בסירה הגוררת שהגרירה מפריעה להם בשייט והחליטו לנתק את החבל הקושר אליהם את הרפסודה, בידיעה ברורה שעל הרפסודה אין שום אמצעי שייט או ניווט. ניצולי סירות ההצלה הגיעו לחוף ואך לא דיווחו על הרפסודה המיטלטלת בים. לכן לא היה שום ניסיון מצד הצי הצרפתי לחפש אחר הרפסודה ו-150 הניצולים שעליה.

הניצולים סבלו מרעב, צמא התייבשות ובלבול. הרפסודה התנוודדה מאוד וכך היה סיכוי להישרדות רק לאלו שהיו במרכז. החזקים יותר דחפו את החלשים אל מותם. היו מקרים של קניבליזם: החזקים הרגו חלשים ואכלו את בשרם. אנשים התאבדו מפחד ומייאוש וזרקו את עצמם לים. הרופא והגיאוגרף שהיו בין הניצולים כתבו מניפסט תיעודי ומפורט שהודלף לעיתון האנטי מלוכני ופורסם. פרסום האירוע גרם לשערורייה בצרפת ומבוכה בין לאומית.

הציור גדול הממדים של תיאודור ז'ריקו, (Gericault) המוצג במוזיאון הלובר בפריז, מפעים עד היום את רגשות הצופה. הצייר, שבעת ההיא עדיין לא היה מפורסם נרעש מהפרשה החברתית-פוליטית והחליט לבטא את זעמו מהמשטר בדרך זו. הציור הוצג בתחילה ב-1819 ב"סלון", אירוע אמנותי חשוב, וגרם תהודה רבה, לתשבחות ולביקורות. בין השאר טענו המבקרים שהניצולים נראו יותר מדי שריריים בהתייחס לאסון. הצייר צייר עדיין בריאליות מדויקת כיאה לאסכולה הצרפתית בת דורו. הדמויות בציור ענקיות וכמעט

בגודל טבעי. ז'ריקו נפגש עם שנים מהניצולים מאסון הרפסודה, רופא וגיאוגרף-מהנדס שסיפרו לו פרטים רבים. הוא ביקר בבתי חולים וראה גופות בשלבים שונים של גסיסה ומוות, ראה פנים של חולים סופניים. נפגש עם נגר שעסק בבניית הספינה והלה בנה מודל מדויק של הספינה שטבעה, כפי שנשארו השרטוטים במספנות, ומודל של הרפסודה כפי שתוארה ע"י הניצולים. הצייר נסע לנמל לה-הבר כדי לצפות בסערות, בגלים, בצבעי המים והשמיים. כמו כן נסע לצד השני של תעלת לה-מאנש כדי לצפות שוב בסערות. כל זה כדי לקבל דיוק מירבי בציורו. הוא הכין סקיצות רבות על המרד ברפסודה, על סצנת הקניבליזם ועל התקווה הראשונה שנכזבה בזמן שחלפה על פני הרפסודה אנייה בריטית. ציורו של ז'ריקו מושפע מציורי ליאונרדו בקאפלה הסיסטינית ומציורי רפאל וז'אן לואי דויד. אחרי ציור זה של ז'ריקו היה מפנה בציור הצרפתי שהורגש בעיקר אצל הציירים דלקרוא ואינגר. (Delacroix, Ingres). וכמובן גם בציור האנגלי והגרמני. הציירים החלו יותר ויותר להביע את רגשות של המצירים.

הפרסום הגדול של הציור של ז'ריקו השפיע מאוד על דעת הקהל הצרפתית. נשאלו שאלות נוקבות: האם על שורדי ה"מדוזה" למסור עדות? האם על הקפטן של ה"מדוזה" לעמוד לדין? מה חלקם של אנשי הימייה הצרפתית ומה חלקו של המלך בשערורייה הזו? האשימו את לואי ה-18 שהשפיע על הצי למנות קצין נאמן למלכות כקפטן האונייה. הסתבר, לפי עדות ניצולים, שהקפטן העביר גם סמכויות לידידו שאירח לו לנסיעה זו. איש זה היה נטול כל ידע בימאות. בנוסף, אותו ידיד טעה בחישובים ובשיקולי דעת והתקדם לעבר השוניות המסוכנות לכיוון החוף במקום לעקוף אותן, טעה בהערכת המרחק וכך עלתה ה"מדוזה" על

שירטון. עוד נודע, כי הקפטן סרב להפעיל את מערכת התותחים על מנת להזעיק עזרה משלושת הספינות האחרות שיתכן והיו מגיעות מהר לעזרה. הספינה נשברה כ 50 ק"מ מהחוף. בעקבות פרסומים ולחצים אלו הועמד הקפטן לדין. למרות שזוכה בכמה סעיפים עדיין היה "זכאי" לעונש מוות. בכל זאת קיבל רק 3 שנות מאסר. הרופא והגיאוגרף ששרדו כתבו, בנוסף למה שפורסם בעיתון גם ספר שנמכר בחמש מהדורות ותורגם להרבה שפות. בעקבות שערוריית ה"מדוזה" נחקק בצרפת חוק שלפיו ימונו קפטנים בצי רק על פי כישוריהם ולא על פי זיקתם המדינית. משלחת של הצי הצרפתי שלתה והעלתה לחוף את שיירי האונייה "מדוזה" בשנת 1817. הועלו הרבה כלים ונימשו ארגזי מטבעות שהיו אמורים לשמש את הנציגות הצרפתית בסנגל. כל אלו נקבצו לתערוכה גדולה שהוצגה במוזיאון הצי והימיה בפריז ועוררו עניין רב.

הצייר הצרפתי בן המאה ה-19 תיאודור ז'ריקו

בהשוואה למקרה שמתאר הסופר הנודע גרסייה מרקס, גם סיפור ניצולי ה"מדוזה" מתאר את השחיתות של השלטון ואת הניסיון להעלים עובדות. לפחות במקרה של הציור הנפלא - הרי גם הוא, כמו עדויות אחרות, תרם לשינוי בדעת הקהל. דעת הקהל הניבה חוק חשוב. הציור המזעזע והאקספרסיבי של ז'ריקו השפיע על תקופתו ומטלטל את הצופים בו עד היום.

מלך צרפת לואי ה-18

מדור חדש - זיכרונות ילדות מימי קום המדינה

בת - ים ילדות במחתרת

אריק קרמן

1946 –ערב קום המדינה - אני בן 8, יליד בת-ים. עלה בגורלי להיות ילד להורים גרושים שנשאר בחזקת אביו, אך למעשה גדלתי אצל משפחות אומנה במשך כמה שנים עד שחזרתי הביתה.

גרתי אצל משפחה בבת-ים ומדי יום רביעי לקראת ערב הייתי הולך לבקר את אבי, שוהה אצלו עד למחרת בבוקר, ומשם לבית הספר. אחד הדברים האהובים עלי בבילוי עם אבי הייתה ארוחת הבוקר שהיה מכין לי לפני ההליכה לבית הספר, שכללה ביצייה מטוגנת בחמאה, ולא במרגרינה, בל תיראה בשנות המחסור ההן. ריחה של חמאה מטוגנת מעלה בי זיכרון ענוג עד היום הזה. יום רביעי אחד לקראת

ערב אני מגיע לבית אבי כמנהגי, ואבי אינו בבית. שמתי לב שמכונית הפורד הישנה שלו חונה לא הרחק ברחוב, התיישבתי על המדרגה בכניסה וחיכיתי, אולי רק יצא לרגע וישוב מייד אך הלילה ירד והוא לא שב. עוד אני יושב כך בכניסה לבית, ילקוט בית הספר לצידו וראשי מלא מחשבות עלתה בדעתי הסיבה להעדרו של אבי. אבי היה קשור לארגון האצ"ל ומידי פעם היו באים אליו חברי אצ"ל ומתכננים פעולות. הם דיברו ביידיש כדי שהילד לא יבין, אלא שאני הבנתי כל מילה. המשפחה אצלה התגוררתי אז הייתה משפחה דתית, רב ורבנית, וחותנת "בובה" כזאת שלא דיברה עברית. היא נהגה לספר לי מעשיות ביידיש וממנה למדתי את השפה.

ידעתי שאבי יוצא מידי פעם לפעולות לילה סודיות וזאת הסיבה שהוא לא בבית. ישבתי וחשבתי מה לעשות. הלילה ירד, אם אחזור אל בית הרב יתחילו לשאול מה קרה, למה אבי אינו בבית, ואסור לי לגלות כי זה סודי. מה עושים?

ניגשתי לאוטו הישן של אבי פתחתי את הדלת, ידעתי שהמנעול שלה מקולקל תמיד, השתרעתי על הספסל וחשבתי מחשבות עד שנרדמתי. התעוררתי מוקדם בבוקר והלכתי לבית הספר כאילו כלום לא קרה. המקרה הזה חזר על עצמו פעם נוספת ושוב ישנתי באוטו ולא סיפרתי לאיש.

חלפו שנים, אבי ואני לא שוחחנו על העניין הוא לא שאל ואני לא אמרתי, עד שיום אחד הוא העלה את הנושא ואמר שהוא סמך על כך שאני אחזור אל בית הרב. לא סיפרתי לו את האמת כדי לא לצער אותו. ילדות במחתרת.

ירושלים במצור

נחום פייטלברג

כן כן אנחנו במצור. מצור הקורונה. נזכרתי במצור שחוויתי בילדותי בירושלים. נקלעתי אליו במשך כחמישה חדשים. ממרץ ועד יולי 48. ילד בגיל 11 זוכר היטב. גרנו במקלט המאולתר, חדר בדירת קרקע של השכנים. על החלונות שקי חול קשורים לסורגים. לא היו אזעקות, גם לא צבע אדום. הפגזים נחתו מדי פעם בהפתעה. יום ולילה. ברעש מחריד ומחריש אוזניים.

לעתים הפיצוצים נשמעו במרחק והתקרבו אט אט אלינו המתח היה מטורף, כיסינו ראש בכרית וחיכינו לפיצוץ הבא. אני זוכר שיצאנו לאחר הפגזה וגילינו את נזקי

הפגזים. המרפסת בקומה החמישית מולנו, חציה נעלם. נזקי הפגזים נראו היטב מסביב בקירות הבתים ובאספלט הכביש. מצור למים. מצור לאוכל. מצור לחשמל. לא יום ולא יומיים, זמן ארוך ונמשך. מים חולקו לפי מספר הנפשות בבית. הבאנו אותם, בדליים, לאחר המתנה בתור ארוך, מבור מי הגשם בחצר בית בסמטה הקרובה. 10 ליטר לאדם ליום שמשו לכל הצרכים, שתיה בישול רחצה כביסה וניקיון. מזון ניתן היה לקנות במשורה במנות קצובות לפי תלושי מזון. הכוונה למוצרים הבסיסיים ביותר ובכמויות מצומצמות.

למדנו להשתמש בצומח סביבנו. כיכבה בעיקר החובזה כירק וכקציצות. מקררים היו עדיין על בלוק קרח שגם הוא נעלם. כך גם נפט לחימום וגז נעלמו. היו נרות ומנורות נפט שחולק בכמויות קטנות לתאורה. גם טלפונים לא היו, הכוונה לטלפון קוים. אולי היה אחד בכל רחוב אצל הרופא. (סלולרי עדיין לא הומצא... אינטרנט וודאי שלא היה...) לא הייתה טלוויזיה לא בשחור לבן ולא בצבעים, פשוט עוד לא הגיעה לארץ אבל היה רדיו. לא גלי צה"ל, לא גלגלץ רק ערוץ אחד, "קול ירושלים".

בידור

מקום המפגש לנו ילדי השכונה, היה המקלט הגדול באזור מחסני הדירות, במרתף הבית הגדול ממולנו. שיחקנו בקלפים ובמשחקי חברה אחרים אך שיא הבידור היה "פיצוץ פיקות". בבניין קטן מעבר לפינה ממש בסמוך לביה"ס "בצלאל" (בית הספר הראשון לאמנות שהוקם בארץ ב-1906) פעל מפעל לייצור תחמושת. בעיקר כדורי רובה. בפח גדול לידו נזרקו תרמילים פסולים ופיקות (מרעומים). ממש אוצר לנו הילדים, פרחי השכונה. היינו אוספים כמות של פיקות, מתיישבים על המדרכה מניחים פיקה על אבן ועם אבן שניה מכים

חלוקת מים במצור

בחוזקה. בחלק מהמקרים זה היה גורם לפיצוץ עז כיריית כדור. לעתים גם האבן הייתה מתפרקת, רסיסה עפים לכל עבר וחלק מאתנו נשרט קלות.

ההנאה הייתה כפולה וענקית גם עשינו משהו אסור וגם היה בזה סיכון. יום אחד בדרכנו לשם, דני, אחד מהחבורה, נפל על הכביש כשהוא צורח מתפתל ואוחז בידיו את רגלו. הוא נפגע בקרסול מקליע צלף ירדני שישב על חומת העיר עתיקה. הבידור הזה נפסק.

הפיצוץ ברחוב בן יהודה

ביום הולדתי ה-11, ב-22 פברואר 1948, בשש וחצי בבוקר, התעוררתי לקול נפץ אדיר. לאחר כמה דקות

הפיצוץ בבן יהודה

שמעתי צעקות מהרחוב. ניגשתי לחלון וראיתי אנשים בפיג'מות רצים וצועקים. מסתבר שברחו מבתיים שברחוב בן יהודה, לאחר פיצוץ מכוניות תופת של הצבא הבריטי. כמה מאנשיו שיתפו פעולה עם אנשי הכנופיות הערביות. בפיצוץ נהרגו 58 איש ו-130 נפצעו. ביניהם גם משפחת חברה מבית ספרי. לאחר הפיגוע בבן-יהודה סגרו כמה רחובות מסביב בגדר תיל, "קונצרטינה" אותה הניחו לרחוב הכביש. גם ברחוב שלנו, רחוב "המעלות". לפנות ערב עם חשיכה ראשונה יצאתי לרחוב לשאוף אוויר. עמדתי כשגבי למחסום. לפתע הרגשתי חבטה בגב ועפתי באוויר נפילתי על גבי. מסתבר שמכונית לא שמה

לב לגדר התייל ונכנסה בו. התייל פגע בגבי בחוזקה. חטפתי שריטות עמוקות. חולצתי הייתה רטובה מדם. עוברי אורח הרימו אותי והביאוני לד"ר טריפוס שגר ממש ממול. שם טופלתי ונחבשתי. כעבור שבועיים הכול נעלם כלא היה.

חבורת כף היד השחורה

אפי ארזי לימים מייסד "סייטקס" וחברת EFI, מאבות ההייטק בישראל וחברי מתקופת היותנו בגן הילדים בראש רחביה, הציע להקים את "כנופיית היד השחורה" שמטרתה להציק ולפגוע בצבא ובמשטרה הבריטית השנואה. על החבורה נמנו גם דן אבי יצחק המשפטן הידוע, מאיר לוויזון ואנוכי עבדכם הנאמן. היינו בני 11 - 12. התגנבנו בחסות החשיכה לאזורים הסגורים של הבריטים ופיזרנו על הכבישים "כוכבים", מעין משושה מברזל בעל חודים המשמש לניקוב צמיגים. בנוסף כתבנו על רצועות בד לבנות מסדינים ישנים

המחסומים בדרך לירושלים

כרוזים בגנות הבריטים. קשרנו את רצועות הבד בקצוות לחבל שבקצהו השני אבן, שנזרקה מעבר לקו החשמל ואז משכנו והעלינו למעלה את הכרוזים.

הדסה

בית החולים הדסה על הר הצופים היה מוקף בשכונות ערביות. הגישה אליו נחסמה אך ניתן היה לעבור מידי כמה שבועות, בשיירה של משוריינים ואמבולנסים. כך הוחלפו

הצוותים שפעלו בבית החולים בעיקר רופאים אחיות וסטודנטים. אבי ד"ר ישראל פייטלברג ז"ל שהיה רופא עיניים היה אמור לצאת בשיירה של ה-13 באפריל 1948 אך ביקש דחייה למועד מאוחר יותר. השיירה יצאה והותקפה על ידי הערבים בדרכה בשכונת שיך ג'ארח. הבריטים שהיו אמורים להגן עליה במעבר, נצרו אש. הפורעים הערבים פגעו בשיירה ושרפו את מרביתה. 77 איש נרצחו. ביניהם פרופ' בונאבנטורה אביו של חברי הטוב. הבריטים מנעו גם מתגבורות ההגנה להגיע למקום במשך שש שעות. באחת השיירות הבאות עלה אבי להר ונשאר שם 5 שבועות.

שדה תעופה בעמק המצלבה

במהלך המצור הוחלט לבנות מנחת למטוסים קלים בעמק המצלבה, בקטע שנקרא היום גן סאקר. בעזרת דחפור ובעזרתנו תלמידי בית הספר שגויסו נוקה השטח ויושר. מכבש דרכים הידקו ונוצר מסלול באורך 300 מטר. מטוסי ה"פרימוס" הלא הם ה"אוסטר" המריאו ונחתו והביאו תרופות ודברים חיוניים אחרים. יום אחד אבי הודיע לנו כי נתבקש להגיע לתל אביב לבצע ניתוח עיניים מיוחד שהתמחה בו. למחרת, מוקדם בבוקר יצא לעבר המנחת בגן סאקר המריא לתל אביב וחזר לפנות ערב. כשנכנס הבייתה הוציא מתיקו מארז ביצים שהתקבל בתרועות שמחה.

עין כרם

באוגוסט 48 נכבשה שכונת עין כרם, כפר-פרבר ערבי מערבית לעיר, סופית על ידי גדוד יהונתן שהיה מורכב ברובו מנערי הגדנ"ע. כמה ימים לאחר מכן עלינו כמה מילדי השכונה על אופניים והאחרים על סקטים - "גלגליות" - כשהם לעתים נעזרים באופניים ורכבנו לעין כרם. הייתה זו חוויה מטורפת. יצאנו לטיול מחוץ לעיר שכבר לא הייתה נצורה. קבוצת ילדים ללא ליווי מבוגרים. כשהגענו למקום ראינו את דגל ישראל מתנופף על גגות הבתים. עצרנו וקטפנו תאנים ומשמישים. חזרנו הבייתה מאושרים. תם המצור.

מושב חוסן – גליל מערבי

ישראל קרני

הגעתי לישראל כילד, עם משפחתי, בדצמבר 1949, חמישה חודשים לאחר שהושלמה החתימה על הסכמי שביתת הנשק והסתיימה למעשה מלחמת העצמאות. ימי בראשית. לאחר שבילינו שלושה שבועות במחנה עלייה בעתלית, הועברנו להתיישבות קבע במושב חוסן שבגליל המערבי.

מזג האוויר היה קר וגשום, אבל שמחנו מאוד להיות מחוץ למחנה ולהתחיל חיים חדשים במקום החדש והיפה מאד. הגבעות העגלגלות המקיפות את הבתים הקטנים של הכפר היו מכוסים בשיחי בר שהיו ירוקים כל השנה. ראשית היה צורך להתארגן. האחריות הזאת נפלה על הוריי, בעוד אני בהיותי בן אחת עשרה,

הורשיתי לגלות את כל הדברים המסקרנים המעניינים והחדשים בסביבתנו החדשה. הדבר השני החשוב ביותר, (זה מה שהורי חשבו) היה לרשום אותי לבית הספר בכפר. בית הספר הכפרי הוקם בבניין קטן שעדיין היה בשלבי בנייה ולא היו בו דלתות וחלונות. הגג דלף. היינו ארבעה עשר תלמידים בגילאים שונים, החל מגיל שבע ועד גיל שלוש עשרה ומורה חיילת אחת שהתנדבה לעבודה בלתי אפשרית זו. היא חילקה את התלמידים לשלוש קבוצות גיל. הקצתה עבודה לשתי קבוצות תוך עבודת הוראה עם הקבוצה השלישית. היה לה אתגר ללמד את כל המקצועות אך הנושא העיקרי היה הוראת השפה העברית. היה הכרחי שכולנו נקלוט ונפנים את התרבות והשפה החדשים.

קבוצתי כללה חמישה צעירים מתבגרים. ארבעה בנים ובת אחת. לכולנו היה רקע חינוכי כלשהו מארצות מוצאנו. שניים היו מרומניה, כולל הילדה ושלושה היו כמוני, מסין. כולנו במרחק של שנה או שנתיים

מושב חוסן 1949

מגיל התיכון, וכולנו ידענו שאין בית ספר תיכון באזור. בילינו חצי יום בבית הספר בכפר ואת כל שאר הזמן בילינו בחקר הסביבה שלנו. כיוון שהיינו ילדי עיר לפני הגעתנו לישראל, היה עלינו ללמוד לרכב על חמורים, לחרוש את השדה בעזרת פרד ולחלוב את הכבשים. את שעותינו הטובות ביותר בילינו ברכיבה על החמורים במעלה הגבעות ובאיסוף "סברס" (אותו פרי קקטוס דוקרני ומתוק). זאת עשינו באמצעות מקל ארוך אשר בקצהו האחד ממוסמרת קופסת פח קטנה. הינו מלבישים את הפחית על הפרי ומסובבים את מוט האחיזה כדי לנתק את הפרי משיח הקקטוס. נהניתי גם לאסוף תאנים

ולהביאם הביתה, כדי שאמא תרקח מהם ריבה. מבחינתי החיים לא יכלו להיות טובים יותר. חמישתנו התיידדנו ובילינו את רוב זמננו הפנוי ביחד. בערבים הבערנו מדורות וגנבנו תרנגולות מלול התרנגולות שלנו לברביקיו או יותר נכון קומזיץ. שוטטנו בשדות ואכלנו עגבניות טריות ומלפפונים ישר מהשיח, טעם גן עדן. החיים היו נהדרים עד שהמציאות השתנתה והשתלטה במהירות. הוריי, החליטו לשלוח אותי לפנימייה (לבית הספר שנמצא בחיפה). מרחק של כחמישים קילומטר מהישוב. בחוסר רצון ובחשש רב יצאתי לחיי החדשים. רק מאוחר יותר בחיים, הבנתי שזה היה אחד הצמתים בחיי. צומת זאת נבעה מראיית העתיד

של הורי והדאגה לעתיד. בבית הספר החדש הכרתי חברים ויעדים חדשים. הביקורים שלי בבית היו קצרים ובהפרשים גדולים זה מזה וקבוצת הכפר הקטנה שלנו התמוססה אט אט. כל אחד מאתנו מצא את דרכו. כולנו הצטרפנו לשירות הצבאי והתפזרנו בכל רחבי הארץ. נותרו רק הזיכרונות מאותם ימים נאיביים ומאושרים.

שנים רבות לאחר מכן, בכהונתי כמנכ"ל מפעל של אחת מחברות היצור הגדולות בארץ (חברת "נשר"), הייתי מעורב בשדרוג יכולות הייצור של המפעל. מיליוני דולרים הושקעו במערכות חדשות ומשוכללות מאד, כדי להביא את המפעל הקיים לרמה שתאפשר לו להתחרות בשווקי העולם. הדבר היחיד שפגם בהצלחתנו הייתה מערכת הטלפון הארכאית שלא הצליחה לפתור את בעיות התקשורת בהן נתקלנו בנקודות הבקרה השונות של המערכת. הכול היה ממוחשב, אבל סבלנו מחוסר אמינות ותקשורת לקויה. פנינו לחברת הטלפון היחידה אז בארץ ובקשנו שיגיעו למפעל וישדרגו את מערכת הטלפון שלנו (בתשלום כמובן). לאחר דיון ארוך ומייגע עם חברת הטלפון, תשובתם הייתה: "אנו מבינים את חשיבות בקשתך ואת ההשפעה על מצב היצור שלכם. אנו נוסיף אתכם לרשימת הפרויקטים החשובים והדחופים המחכים לטיפול, אך עקב העומס הרב עלינו, אנו מאמינים שנוכל לטפל בכם בעוד כשישה חודשים." דיכאון. תשובה מבאסת בעליל. חיפשתי מוצא. ידעתי שעובדי חברת הטלפון שייכים לאיגוד פועלים הזהה לזה של עובדי המפעל שניהלתי. מכאן עלה הרעיון שוועד עובדי מפעלנו ינסה לדחוף את הנושא אצל ועד העובדים של חברת הטלפונים. טלפנתי אפוא למזכיר ועד הפועלים הארצי של חברת הטלפון לבקש את סיועו. מזכירתו שאלה מי אני. נתתי לה את שמי, את שם החברה, ואת תפקידי במערכת. כעבור כחמש עשרה שניות שמעתי קול אומר: "לפני שאמשיך, האם אתה האיש שבעבר גר בכפר קטן בגליל ויחד איתי גנב תרנגולות מלול התרנגולות שלך?" כמעט ששמטתי את הטלפון מהפתעה. שיחת הטלפון הפכה להיות אישית מאד והעלטה זיכרונות ישנים. מזכיר ועד הפועלים הארצי של חברת הטלפון היה לא אחר מאשר הילד הרומני שהיה שייך לקבוצה הקטנה שלנו, החמישייה מ"בית הספר" במושב חוסן של ימי בראשית. דברנו על העבר וההווה ונשבענו להיפגש במהרה.

מיותר לציין כי כעבור שבוע פלשו שבעים עובדים של חברת הטלפונים למפעל ותוך יומיים כאוטיים, התקינו מערכת טלפונים חדישה לגמרי, שכסתה את כל נקודות ההפעלה כולל גם דרישות עתידיות. הישג הזה הניב את תיוגי כמנהל כל יכול. מבחינתי הייתה זאת שיבה לימי ראשית חיי וראשית המדינה, זיכרון ילדות שסגר מעגל חיים.

חוסן הינו מושב בגליל המערבי אשר משתייך למועצה האזורית מעלה יוסף. המושב עלה על הקרקע בשנת 1949, ובתחילה נקרא "נחלת שלמה", זאת על מנת להנציח את שלמה בן יוסף, חבר אצ"ל ומעולי הגרדום. המושב נמנה עם אחד מראשוני היישובים של תנועת בית"ר.

תסריט חיים - כל העולם במה ואנחנו שחקנים

ד"ר דליה לורנץ

"תסריט" הוא מתווה שנקבע מראש להפקת סרט או תוכנית, אשר נועד להנחות את השחקנים מה לומר וכיצד להתנהג, והוא מתאר את מהלך העלילה ואת הדמויות המשתתפות ב"הצגה" בתבנית (פורמט) קבועה מראש. "תסריט חיים" הוא תוכנית חיים שהפרט מתווה לעצמו בגיל רך, על פי פרשנותו למתרחש סביבו, והוא מממש אותה במהלך חייו כמו נבואה המגשימה את עצמה. וזאת, מבלי דעת, שכן כולנו רוצים להיות חופשיים בבחירותינו ולא לתפקד כבובות על חוט.

ילד צעיר רגיש מאד להשפעת הוריו, הן בגלל גודלם הפיזי ובגלל פער הגילים בינו ובינם, והן משום שהוא מתקשה בבחינת הדברים באופן רציונלי. כמו כן הוא נתון לחסדי המטפלים בו ואינו יכול ללכת למקום אחר. ה"הצגה" מתחילה בגיל רך, כשהוראות התסריט "מתוכננות" בנפשו של הילד ומוטמעות בה, בעיקר באמצעות המסרים של ההורים, הן המילוליים והן שאינם מילוליים. בדרך כלל

הללו אינם עושים זאת בכוונת זדון. ייתכן שהם מנסים להגן על הילד מפני סכנות שנשקפות לו לדעתם. גם ההורים ניזונים מ"מסרי תסריט" של הוריהם ושל התרבות שבה גדלו (מסרים בנושאי מין, מגדר, משפחה, תרבות וכד').

במסגרת המותווית של התסריט נכללים גם "מסרים רעילים", שאם הילד מאמין בהם ומפנים אותם הוא מממש אותם במהלך חייו. למשל: "יש לך ידיים שמאליות - הכול נופל לך מהידיים...", "לא יצא ממך כלום...", "אל תסמוך על איש...". הילד מפנים ומאמץ, בהשפעת הוריו, את תפקיד ה"קורבן", את תפקיד ה"מאשים", או את תפקיד ה"מושיע" (תפקיד שמהותו היא, לכאורה, רצון לעזור, אך בעצם מובלעת בו הנחת היסוד ולפיה נבצר ממקבל העזרה לפעול בכוחות עצמו). בעתיד, במהלך חייו, יחפש הילד, גם כאדם בוגר את השותפים המשלימים לתפקיד שקיבל בתסריט. בתרשים מתואר יחסי הגומלין עם השותפים ב"הצגה" על פי התפקיד שהילד מאמץ.

התפקיד שהילד מאמץ	מהות התפקיד אל מול השותף המשלים	המסר הסמוי לשותפים המשלימים	הנחת היסוד שעליה מושתת התפקיד
"מושיע"	מעורר תסכול אצל השותף המשלים	מה היית עושה בלעדיי?!	אתה "לא בסדר"
"קורבן"	מושך תוקפנות מהשותף המשלים	מסכן שכמוני... תציקו לי	אני "לא בסדר"
"מאשים"	מוצא פגמים, ביקורתי כלפי השותף המשלים	תפסתי אותך... הכול באשמתך	אני "לא בסדר"

ההתנסויות המוקדמות בחיינו ומילויים או אי-מילויים של צורכי הילד, על פי תפיסתו, ישפיעו על השקפת עולמו, ועליה יתבססו התסריט של חייו והתפקידים שיגלמו הדמויות המשתתפות בו. עמדה זו תקרין על כל אשר יעשה האדם בחייו: מחשבותיו, רגשותיו, פעולותיו ויחסו כלפי הסביבה. למותר לציין שבקצה הרצף שמרביתנו מכירים נמצאים גם "תסריטים מקוללים" ומבולבלים המצמיחים את ההתפתחות ומועידים לאדם גורל של מפסידן הנתון במלכוד ואינו מצליח להיחלץ ממנו, כגון: "חבל שנולדת", "אל תרגיש", "אל תחשוב", "אל תגדל", "לעולם לא תצליח", "אל תהיה אתה". כל ילד בכל גיל זקוק ל"רשות" לפתח את יכולותיו, להתקיים ולהשתייך, לחוש ולהרגיש, לחשוב, להתקרב לאחרים ולהיות הוא עצמו ובעל זכות להצליח. אשרי מי שנולד למשפחה מטפחת, אך גם מי שאינו שבע רצון ממערכות היחסים שלו עם הסובבים אותו יכול לעשות שינוי בתסריט חייו באמצעות החלפה מודעת של עמדתו ותפקידו.

תומס הריס (1967) פיתח תאוריה ולפיה כבר בגיל שנתיים שלוש מתחילה להתקבע בנפש הילד "עמדת חיים", ועליה יתבסס תסריט חייו אשר ילווה אותו אף בבגרותו... את העמדות הוא ממיין על פי "בסדר" ו"לא בסדר".

△ אני לא בסדר	△ אני בסדר	
△ △	△ △	△ את/ה בסדר
△ △	△ △	△ את/ה לא בסדר

אני △ את/ה △ : עמדתו של ילד שהתאכזרו אליו והוא מרגיש כי אבדה תקווה ואין טעם לחייו.
 אני △ את/ה △ : עמדתו של ילד שחש פגוע ועכשיו הוא הפוגע, המאשים תמיד, הכועס והזועף.
 אני △ את/ה △ : עמדה נפוצה, שאינה תלויה רק במסרי ההורים אלא גם בפרשנויות שנתן להם הילד בעודו רך בשנים.

אני △ את/ה △ : בניגוד לעמדות האחרות שאינן מודעות, עמדה זו כרוכה בהחלטה מדעת המבוססת על תפיסת חיים ואמונה שאדם שווה בזכות היותו הוא עצמו.

גם מי שלא שפר מזלו לגדול בבית תומך ומטפח יכול לאמץ לעצמו עמדה אופטימית זו המאפשרת לו לקבל את עצמו ואת סובביו כפי שהם, כבעלי זכות לשמוח ולהצליח. האם ניתן לחולל שינוי גם בגיל מתקדם? ניתן גם ניתן!

אם לעיתים תכופות אנו חשים אי-נחת, תסכול, כעס ועצב, נוכל לבחון באופן שכלתני את "תפקיד" שאנו ממלאים ב"תסריט חיינו" ולבחור לשנותו - אם נחפוץ בכך. אם נבין שעמדת החיים ולפיה "אני לא בסדר" התקבעה בנו לפני ימים רבים ועדיין משפיעה על התנהגותנו כיום - נוכל להחליפה מבחירה ל"אני בסדר" - ואתם גם. השליטה העצמית וחופש הבחירה הם בידינו, ובלבד שנהיה קשובים לעצמנו ולסביבה, נתמקד בנושא נתון ונימנע משיפוטיות יתר, נשמור מרחק קוגניטיבי בלא להיסחף בלהט הרגע. בזכות אלה נוכל להיות קובעי "תסריט החיים" שלנו!

ראו וחשו את הימים הכחולים של שמחה ואהבה ושל מה שיש ותינהו מיכולת הבחירה המוארת של "עמדה, "תפקיד" ו"תסריט חיים" המתבססים על תחושת "בסדר" פנימית.

מדור חדש - מקום קטן

הטיילת והצוק בנתניה

אילנה זבירין

טיילת שקד בנתניה – יפהפייה . מלאה בדשאים, עצים שונים ופרחים. בשונה מהטיילת שלנו בחיפה זו שבנתניה ממוקמת מעל לצוק ומשקיפה אל קו המים בגובה של כמה מטרים. יש בה שבילי הליכה ושבילי רכיבה לאופניים. יש גם כמובן גם בתי קפה וחנויות-גלריות. כולה מרוצפת ומנוקדת בפסלים. בטיילת פועלת גלריה לאומנות "הצוק" הנתמכת ע"י עיריית נתניה ומפעל הפייס, והביקור בה ללא תשלום דמי כניסה. כשאנחנו ביקרנו בה הוצגה תערוכת אמנות ששילבה צילומים ופסלים. אבל מה שרציתי בעיקר לספר לכם הוא שונה לחלוטין. כיוון שעצרנו להפסקת קפה ולא היה זמן לשבת, ניגשתי לדוכן על גלגלים שמכר שתייה חמה. על העגלה

היה שלט של "מנהיגות בעשייה" שסיקרן אותי. המוכר, ששרת אותנו בחביבות סיפר ש"מנהיגות בעשייה" הוקמה לעזרה לחיילים בודדים שהשתחררו מהצבא ולמען נוער בסיכון. רציתי לדעת יותר אבל הוא היה

עסוק מאוד בקליינטים נוספים, וכיוון שהגעתי בטיול מאורגן, לא היה לי זמן להשתהות. ואני הסתפקתי בצילומים בודדים. בבית, חיפשתי באינטרנט הכול יכול ומצאתי ש"מנהיגות בעשייה" הוקמה לזכרם של אמיר מי-טל ועודד חי. שני אלו היו חיילים שעסקו בהתנדבות ובעזרה הדדית בקהילה. עיקר משימות האגודה הוא לפעול להנצחת זכרם של חיילים בודדים שנפלו. היא פועלת גם ליד הפנימייה לנוער בסיכון ליד פרדס חנה-כרכור. הקרן פועלת להכשרה של חיילים בודדים בסמינרים שנמשכים בין ימים בודדים לחודשים. המטרה היא למצוא קשר עם גופים עסקיים. מטרתה היא ללוות ליווי ארוך טווח חיילים בודדים ובעלי סיכון לפני, אחרי ובמשך הגיוס. וכן להקנות להם יכולות תעסוקה יציבים, ומקום מגורים לאחר השחרור מהשרות הצבאי. והנה "שלא לשמה, באתי לשמה"- ומה מצאתי בגלל ספל קפה!!

העצמה הכשרה והעסקה
 לחיילים בודדים לפני גיוס, במהלך שרות ולאחר השחרור
 ונוער בסיכוי - אגף הרווחה נוצ"ץ נתניה

עגלת הקפה של אח"י מובילה שינוי
 ויוצרת חיבורים מעצימים של ערבות הדדית

פסיפס אנושי נדיר – עין הים בחיפה

יעקב שורר

שכונת עין הים, שכונה מעורבת יהודית-ערבית, קטנה וצנועה, הממוקמת למרגלות הכרמל, במבואות הדרומיים של חיפה. בסיוור שמארגנת האגודה לתולדות חיפה נפגשים בגינה הקהילתית. המתינו לנו כמה מתושבי השכונה, יהודים וערבים, שקיבלו אותנו בקפה ובכיבוד והעיקר בשמחה אמיתית ובברכת ברוכים הבאים. שמענו מהם על הגינה המיוחדת וגם סיפורים מרגשים על החיים המשותפים בשכונה.

הגינה הקהילתית נוסדה בשנת 2009 כמיזם חברתי ביוזמת קבוצה מתושבי השכונה, שראו ביצירת הגינה הזדמנות לעבודה קהילתית שתחבר בין האוכלוסיות השונות שגרות בשכונה. כיום הגינה מתוחזקת בידי כארבעים משפחות, לכל משפחה יש ערוגה משלה והמשפחות מגדלות לפי בחירתן ירקות, פרחים וצמחי תבלין. גולת הכותרת של הפעילות מתבטאת במפגשים ואירועים חברתיים שמתרחשים בגינה. לדוגמה:

מדי שבת בבוקר מגיעות לכאן כמה מן המשפחות בהרכב מלא - הורים וילדיהם, ומכינות את ארוחת הבוקר שלהן. תוך כדי כך הם משוחחים איש עם זולתו, מכירים מקרוב ויוצרים יחסי ידידות.

מהגינה הלכנו בשביל "סובב עין הים", על המדרון המשתפל לכיוון הכביש הראשי חיפה-תל אביב. במדרון ראינו קברים עתיקים חצובים בסלע. מדריכנו-ד"ר כמיל סארי, בן השכונה וארכיאולוג בכיר (מנהל מחוז הצפון של רשות העתיקות) הסביר שאלה קברים של תושבי העיר שיקמונה ששכנה ממערבו של הכביש. בקברים האלה מהתקופות הרומית והביזנטית נקברו תושבי שיקמונה - יהודים לצד נוצרים - לפני כ-1500 שנה. בהמשך הסיור ראינו והתרשמנו מרצפת פסיפס מעוטרת של כנסיה ביזנטית. ראוי לציין כי למרגלות תל שיקמונה (מדרום וממזרח) יש עדיין שרידים של העיר העתיקה, בתי מגורים, מבני תעשייה, ועוד.

מכאן נכנסנו אל שכונת עין הים הקטנה. חלק מבתיה בנויים אבן וחלקם בנויים בטון ומצופים בטיח. אופי הבניינים מעיד על תולדות השכונה שנבנתה החל משנות ה-30 של המאה ה-20. באותה עת הבעלות על הקרקעות שלמרגלות הכרמל הייתה בידי מסדר הכרמליתים, שמרכזו שוכן במנזר סטלה-מאריס, אשר מעל השכונה. המסדר החליט באותה עת למכור במחיר מסובסד חלקות קרקע למשפחות נוצריות צעירות לאפשר להם בנייתם של בתי מגורים. הבתים הראשונים נבנו החל משנת 1937, אך בשנים הראשונות נוצלו לבנייה רק חלק קטן מן הקרקעות. לאחר קום מדינת ישראל - כשהגיעו גלי עלייה של יהודים ממדינות ערב - התיישבו בשכונה עולים רבים והשכונה הייתה לשכונה מעורבת.

כיום גרים בשכונה כ-2500 תושבים תוך קיומה של שכנות טובה, ערבים נוצריים ויהודים, חילוניים ודתיים, וותיקים ועולים חדשים, מבוגרים וצעירים. מתקיים כאן ייצוג מלא של האוכלוסייה הישראלית על רבדיה ועדותיה. השכנות הטובה בין התושבים מתבטאת בעזרה לזולת, בחיים הרגועים, שנמשכו גם בזמנים בהם רעשו ורגשו אירועים ביטחוניים ולאומניים ברחבי הארץ ובגבולותיה. חשוב להדגיש כי גם באותם ימים קשים השכילו התושבים לחיות בצוותא ולתמוך זה בזה. תושבי השכונה, יהודים וערבים, הבהירו באורח חייהם הנמשך כי את השלום האמיתי יוצרים האזרחים עצמם בחיי היום יום מבלי להמתין לשלום הפוליטי.

סיורים של העמותה לתולדות חיפה מתקיימים מדי חודש ופתוחים לכל המעוניינים. המדריכים הם חברי העמותה שמכירים היטב את חיפה וצפונותיה. למידע נוסף ניתן להיכנס לאתר האינטרנט

www.haifa.org.il

הקוצ'ינים של מושב נבטים

דוד סימה

מושב נבטים הממוקם כשמונה ק"מ מזרחית לבאר שבע הינו כיום מושב משגשג שמרבית תושביו הם צאצאי העלייה הקוצ'ינית מהודו. היישוב הוקם במוצאי כיפור 1946, כלומר לפני 75 שנים בדיוק, במסגרת מבצע הקמתם של 11 יישובים בנגב לעיבוי ההתיישבות היהודית ערב הקמת המדינה. תחילה אכלסוהו בני עליות שונות מעיראק, הונגריה ורומניה אך כולם כשלו, התפוררו ונטשו. רק ב-1954, משהגיעו 60 משפחות מקוצ'ין החל המושב להתפתח ולשגשג חרף משברים שונים עד היום הזה. האטרקציה המרכזית לאורח לרגע הו בית הכנסת הקוצ'יני המשוחזר.

על פי המסורת, הגיעו היהודים הראשונים לקוצ'ין, בדרומה של הודו, בתקופתו של המלך שלמה לפני כ- 3000 שנה, כנוסעים וסוחרים בשנהבים, בתבלינים, ובפירות טרופיים. ישנה סברה שאופיר הנזכרת בתנ"ך היא קוצ'ין. גל שני של יהודים הגיעו לקוצ'ין לאחר חורבן בית ראשון, עם גלות שלמנאסר. עקב היות קוצ'ין עיר נמל ומסחר היה קשר רציף בין הקהילות בקוצ'ין ובין חכמי ירושלים תימן וקהיר, ובמאה ה- 16 הוקמה שם קהילה נוספת של מגורשי ספרד ופורטוגל וכן יהודים מקהיר, תימן ועירק. מרכז החיים של יהדות קוצ'ין היו בתי הכנסת המפוארים של הקהילות השונות.

עם הקמת המדינה, מנתה הקהילה כ-2800 איש שברובם עלו לארץ בשנות ה-60 והתישבו במספר מושבים ברחבי הארץ. במושב נבטים, מזרחית לבאר שבע, נבנה בית כנסת משוחזר של קהילת קוצ'ין על עיטוריו המפוארים, ותשמישי הקדושה המיוחדים.

במוזיאון יהדות קוצ'ין בנבטים, אל עולם כה נפלא אנו נוחתים, עולם צבעוני אפוף ריחות תבלינים, ומסורת יהודית של מאות בשנים, ומול בית הכנסת במבט מתפלא, הלב החילוני בגאווה מתמלא,

איך הצליחה הקהילה הקטנה העיקשת גם לארץ לעלות, גם לשמור המורשת, ונזכור, בקורטוב של אשמה ובושה, בזמנים שנטען כי מסורת לא דרושה, ויש לחנך דור צעיר בצורה מאורגנת, לשכוח מורשת גלות מיושנת, ולא הבנו כי ניתן גם אדרת שלמה לבנות מפסיפס גוונים של אומה, אך נפלא שישנו מי שידוע לשמור, אותה מורשת העוברת מדור אלי דור.

בית הכנסת הקוצ'יני המשוחזר במושב נבטים

מעון רעות קרית ביאליק לחיים עצמאים באוירה ביתית

דיור מוגן מרשת "פסגות כרמל"
ממוקם בלב קריית ביאליק
בקרבת תחבורה ציבורית
ומרכזי קניות

דירת סטודיו 33 מ"ר במסלול פקדון
החל מ - 1600 ש"ח לחודש
דמי אחזקה

לתיאום וקבלת פרטים:
04-8707856
שדרות ויצמן 17
קרית ביאליק

בתי הורים

תכלה שנה וקללותיה – תחל שנה וברכותיה

דוד סימה (פסגת-חן)

בפרוס שנת תשפ"ב
הבה נכה כולנו על חטא,
על חטא שחטאנו, ועל חטא שגם לא,
העיקר שתשמע בעולמנו כולו,
התקווה שלנו על שלום שנחתם
בין עם לעם ובין אדם לאדם,
ונאחל שעידן הקורונה יחלוף,
ולשגרת חיינו נחזור סוף סוף.

וגם אם עוד לא תתגשם התקווה,
נשמח כולנו ונקבל באהבה
את חלקת אלוהים שלנו הקטנה,
ונמשיך בבריאות שנה אחרי שנה,
לזכות ולחזות בנישואי הנכדים,
ולחוות כיצד הנינים נולדים,
ולחגוג ביחד את ימי ההולדת,
בידידות שלעד בינינו עומדת.

טיול לגליל התחתון לדיירי פסגת חן

חנה גולדברג (פסגת חן)

ביום ראשון, באחד מימי הקיץ החולף, יצאנו לטיול בגליל התחתון. מזג האוויר היה חמים ונעים. את הטיול ארגן להפליא מנהל הבית – איתי גילינסקי. עזרו לו בתכנון, מדריך הטיולים אורי קלמן ונציגת הוועד גבי נורמן. הצטרפו אלינו אנשי צוות: רופאה, אחות, מזכירה, אם הבית, מטפלים וכמובן, איתי גילינסקי, מנהל הבית, בראש.

התחנה הראשונה היתה רכבת העמק בכפר יהושע שנקרא על שם יהושע חנקין. תחנה זו נקראה בעבר תחנת תל א-שמאס. תחנה זאת הייתה חלק ממסילת הרכבת החיג'אזית. התחנה פעלה משנת 1904 ונסיעת הרכבת האחרונה

התקיימה בנובמבר 1951. הרכבת קישרה את חיפה דרך עמק יזרעאל, בית שאן ותחנת הרכבת סמחי. התחנה שימשה בתחילה כנקודת סיפוק ותיקון קטרים. במקום מולאו דודי הקיטור של הקטרים במים.

התחנה הישנה משמשת כיום כמוזיאון הכולל הסבר וסרט על ההיסטוריה של רכבת העמק.

במרכז כפר יהושע יש פסיפס יפהפה שתכנן הצייר והפסל אלי שמיר כמחווה לאדריכל ריכרד קאופמן שתכנן את כפר יהושע. (ריכרד קאופמן, אדריכל יקה נודע בגרמניה, הוזמן לארץ-ישראל על-ידי ארתור רופין כדי שיתכנן

רבים מיישובי העמק החדשים, הנודע שבהם – נהלל). משם נסענו להר טורען – לתצפית מרהיבה. למרגלות המצפור משתרעת בקעת בית נטופה. מעבר לה, מתנשא רכס הרי יודפת עם הר עצמון בראשו.

המשכנו לשדמות דבורה. במבוא לכפר מצאנו להפתעתנו שולחנות ערוכים, מפות נקיות שהובאו מפסגת-חן וחיכתה לנו ארוחת מלכים מלאה וחמה.

הפתיעו אותנו בביקור, מר חיים ישראלי מנכ"ל הרשת ויורם האחראי על המטבחים, שהביאו לנו את הגלידות במקרר נייד. הפתעה נעימה. קיבלנו הסבר על הדבורים והדבש, סגולותיו הבריאותיות והקוסמטיות, הסבר על חיי הדבורים וכיצד הן פועלות כארגון משומן היטב. ביקרנו באולם גידול תולעי המשי וקבלנו הסבר על הפקעות ועל חוטי המשי שנוצרו מהן והפיכתם לצעיפי משי מרהיבים. חזרנו לפסגת-חן ב-14:45 שמחים ומרוצים. כולנו נהנינו מאוד.

מקצה שיפורים – חלקי חילוף לגוף

רות חשמונאי

מאז שגיל מכונית הגיע לשנתיים, מידי שנה עלי לתקן את המכונית ולקנות חלקי חילוף לאלה אשר תיפקודם אינו עומד עוד בדרישות משרד התחבורה כדי שיורשה לי להמשיך ולהשתמש במכונית. משיש לי כוונה להמשיך ולהשתמש גם בגוף שלי ועל אף שמשרד הבריאות אינו דורש זאת ממני, יזמתי טסט לתפקודי המתבלים. התוצאות הראו שאין תפקוד חושיי במיטבם. בררתי ומצאתי שאת חוש השמיעה ואת חוש הראייה ניתן לתקן בעזרת חלקי חילוף אשר זמינים לכל נפש. בעזרת קופת החולים, רכשתי מכשיר שמיעה לכול אוזן וגם עדשה חדשה לכול עין. לצערי, לחוש הזיכרון, לסבלנות ולכושר הפיזי עדיין לא מצאו החוקרים פתרונות ממשיים פרט לאין ספור עצות מיגיעות. לכן, אימצתי את השיטות הפסיכולוגיות דהיינו – הדחקה, הכלה ו.... אוף, שכחתי מה עוד. מעניין שמאז שהמומחים, בצעו את התיקונים, לפתע כוואולם - אפילו ילדיי, נכדיי, השדרים ברדיו והקשקשנים בטלוויזיה - מדברים ברור ומובן עד כדי כך שאני לפעמים מתגעגעת למעט החרשות שלי.

אופטימיות

חני גולדברג (פסגת-חן)

מחקרים מהעולם מוכיחים לנו שאופטימיות היא תכונה שכדאי לאמץ, אם שואפים לחיים טובים. אנשים אופטימיים סובלים פחות מדיכאון וחרדה, מקבלים ציונים גבוהים יותר, נשארים בריאים ומחוסנים יותר, ושמחים יותר בחייהם הפרטיים. המחקרים מראים לנו שוב ושוב, שבתוך תוכנו אנו יודעים שהאופטימיות משתלמת.

תוך תקופה קצרה, נפטרו הקרובים לי ביותר, בני הבכור שהיה בן ארבע, שני הורי אחי, ואחיינית. התחלתי לשקוע, היה לי קשה לתפקד, היו לי חרדות מרובות. אך ללא כל טיפול, ומבלי ליטול תרופות, ובגלל האופטימיות שהייתה בי, התחלתי לעלות בסולם התקווה. עליתי שלב אחרי שלב, האופטימיות השתלמה. הצלחתי לחזור אט אט לשמחת החיים, לרצון להמשיך את חיי הרגילים, ולראות את הטוב והיפה. אם נחפש תשובה לשאלת השאלות, איך להיות מאושרים, ואיך להגשים חלומות, נגלה שאפשר ללמוד זאת. ראשית נחוץ ליהנות מהדרך בה נלך, נלמד לפגוש אנשים נפלאים, לעיתים גם ניכשל, ובכל זאת נמשיך לצחוק ולהסתכל תמיד על חצי הכוס המלאה. "אופטימיות – ניסיון מודע לחפש את הטוב שבאנשים, ובמצבים שונים" כתבה הת'ר לנד. "אופטימיות – פירושה לראות את החיים מבעד לקרן אור של השמש" כתבה אליזאבטה מלכת רומניה. אופטימיות זו ההנחה והאמונה שהכול יפה, והיפה כולל גם את המכוער. כשהכול חשור, שקול את האפשרות שאתה הוא האור. התבונן בטבע היפה שלנו, בפרחים, בעצים, האזן לציוץ הציפורים, ראה את מעופם האלגנטי, והצטרף בדמיוןך אליהן במעופם. שכב לנוח בחורשת עצי זית, ושאף ונשום את האויר הזך והצח. "התהילה הגדולה ביותר שלנו אינה בלעולם לא ליפול, אלא לקום בכל פעם שאנו נופלים." כתב המלומד והחכם הסיני קונפוציוס.

משולחן הקהילה

בתשבע וייס, מנהלת הקהילה

חברים יקרים,

ימי תחילת השנה החדשה הם הזדמנות לחשבון נפש לקראת השנה הקרובה. גם בארגון פסגות כרמל, ארגון ווטיק בן למעלה מ-88 שנים, המאגד קהילה של חברים, שומה עלינו להקדיש מחשבה מחודשת על המטרות והמשימות העומדות בפניו ועל הדרכים לממשם. בתחום אחד לפחות אני סבורה שלא צפוי ויכוח על כך שיש להמשיכו ואף לפתחו עוד – תחום ההתנדבות. רוח ההתנדבות שמייסדי הארגון חרטו על דגלם, עדיין מפעמת. הארגון ממשיך עד היום לפעול על פי אחד הערכים המרכזיים של מייסדיו – סיוע לזולת ונתינה. בארגון פסגות כרמל 24 מתנדבים, רובם חברי ארגון. הם פועלים באופן שוטף לכל אורך השנה בתחומים שונים. בנוסף להם יש מתנדבים אד הוק, המתנדבים במתן הרצאה או משימה אחרת לפי הצורך. ניחל שבשנה החדשה נזכה ונמשיך בפעילות ההתנדבותית המבורכת.

בתחילת שנת תשפ"ב אנו נפרדים מרכזת הקהילה **איילת טל ביתן**, שהחליטה לצאת לדרך חדשה. איילת פגשה אתכם מאחורי הקלעים מידי שבוע, כשהיא שולחת אליכם את מידעון הקהילה הדיגיטלי. מעבר לכך, פעלה באופן שוטף בתחומים רבים למען החברים, כמו גם השתתפה במערכת הקהילתית. איילת זכתה להערכה על פועלה לטובת הקהילה. אנו מודים לה ומאחלים הצלחה רבה. בימים אלו אנו בתהליך לאיתור רכזת/קהילה חדשה, נאחל שיצליח/תצליח ושתהיה לנו שנה של פעילות טובה ועשייה משמעותית. ובנימה אישית אני מאחלת לכל אחד ואחת, לכולנו, שנדע לעצור, להקשיב, לראות, להריח, ליהנות מהרגעים הקטנים בחיים. כי הם אלו שנותנים את הטעם והשמחה. שנה טובה!

הדרכת טלפון נייד חכם – יישומון ווטסאפ (WHATSAPP)

נעמה דה-יונג, סטודנטית לאדריכלות נוף בטכניון.

נלמד שימושים חשובים בוואטסאפ:
יצירת אנשי קשר, שליחה ומחיקת הודעות, צילום ושליחת תמונות מתוך היישומון, שיחות קוליות ווידאו.

שני מפגשים, ימי ראשון:

03.10.2021 ו- 10.10.2021

בשעה: 09.00-10.30

במרכז הקהילתי, שדרות מוריה 55, חיפה.

ההדרכה מיועדת לבעלי טלפון נייד חכם (טלפון עם אינטרנט) אשר בו מותקן ווטסאפ. המחיר לחבר ארגון: 20 ₪, המחיר למי שאינו חבר: 40 ₪

להרשמה נא לפנות למזכירת הקהילה, ענת: 04-8258989

טיול לאזור כנרת – ארכיאולוגיה, היסטוריה וחוויות

יום שלישי 12.10.21

בהדרכת: אורי קלמן

07.30 – יציאה ממעון רעות, התשבי 84, חיפה (בתנאי מינימום נרשמים)

07.45 – איסוף מתחנת האוטובוס, שד' מוריה 50 (ליד ויצו), חיפה

08.00 – איסוף מבית הורים "פסגת חן", רח' בת חן 40, חיפה

08.30 – איסוף מצומת מוצרט, 08.35 – מצומת צבר.

בתוכנית:

* **גן לאומי כורזים** - אחד המקומות היחידים בארץ בו ניתן לראות כפר יהודי חקלאי מתקופה קדומה, על כל חלקיו: בית כנסת מפואר הבנוי אבני בזלת מקומיות, מקווה טהרה, בתי מגורים, בתי בד לייצור שמן וגת.

* **המזח בגן לאומי וכנסיית כפר נחום** - מזח הצליינים נמצא בגן הלאומי כפר נחום נרד להתבונן בכינרת המלאה. נבקר בכנסיית כפר נחום האורתודוקסית המכונה כנסיית 12 השליחים.

* **תל מוטילה** - ביקור באנדרטה להנצחת חללי הקרב בתל מוטילה. נשמע את סיפור הקרב שהתחולל בין הצבא הסורי לצה"ל.

16.00 חזרה משוערת לחיפה

עלות הטיול: 115 ₪ לחבר ארגון, 130 ₪ למי שאינו חבר ארגון.
המחיר כולל: הדרכה צמודה, הסעה, כניסה לאתרים. ארוחת בוקר וצהרים עצמיות בקניון בדרך.

יש להצטייד במסכה ותעודת חיסון. יתכנו שינויים בהתאם להנחיות.
החזר כספי מלא לביטול עד 10.10. לאחר מועד זה יגבו דמי ביטול בסך 50 ש"ח.

הרשמה על בסיס מקום פנוי, במשרדי הקהילה (במרכז הקהילתי), שדרות מוריה 55 חיפה

הרשמה בטלפון 04-8258989, ענת- מזכירות משרדי הקהילה

”השפעות הקורונה עלי ועל חיינו-היבטים פסיכולוגיים”

מפגש דינאמי, המשלב בתוכו השתתפות פעילה,

שיח וטיפים לשיפור ההתמודדות והרווחה האישית:

יום רביעי 20.10.2021 בשעה 10.30

בבית הורים "רעות-התשבי", רחוב התשבי 84, חיפה

מרצה ומנחה: חברנו, ד"ר אילן קנפ, מומחה לפסיכולוגיה
ופסיכואנליזה גופנית.

המפגש מיועד לחברי ארגון ולדיירי הבית –

ללא עלות, בהרשמה מראש בלבד.

בית ההורים פועל לפי התו הירוק. יש להציגו בכניסה.

**לפרטים והרשמה מראש, על בסיס מקום פנוי,
נא לפנות לענת, מזכירת הקהילה: 04-8258989**

סדנת פסיכולוגיה חיובית

שני מפגשים: 7.11.2021, 14.11.2021 – ימי א',

בשעה 11:00 בבית הורים "רעות-התשבי", רח' התשבי 84, חיפה

במפגש הראשון נכיר מה זה פסיכולוגיה חיובית? למה היא משמעותית
וחדשנית בתור צורת חשיבה וחיים? מה היישומים שלה בחיינו? איך מיישמים
אותה במגוון מצבים?

במפגש השני נצלול לתוך כמה שיטות עבודה ומודלים שנועדו מתוך
הפסיכולוגיה החיובית, כגון: גישת החוזקות, הכרת תודה ועוד. נגלה בעצמנו
חוזקות, נלמד להתבונן התבוננות חדשה על מצבים בחיינו, ונכיר כלים חדשים,
חיוביים ומחזקים לשימוש יומיומי. תוך כדי המפגשים נתנסה בכמה תרגילים
קצרים שיתנו כלים ליישום, ויאפשרו למשתתפים לחוות את ה"איך". ונצא כולנו חיוביים יותר.
מנחת הסדנה: **שירה ורדי**, מלגאית של הארגון, דוקטורנטית, חוקרת תחום סביבה ועמדות סביבתיות
בית הספר לעבודה סוציאלית ורווחה חברתית, האוניברסיטה העברית.

המחיר לשני המפגשים: חבר ארגון: 20 ₪, למי שאינו חבר ארגון: 40 ₪.

בית ההורים פועל לפי התו הירוק. יש להציגו בכניסה.

לפרטים והרשמה נא לפנות לענת, מזכירת הקהילה: 04-8258989

נרשמים עכשיו, הפתיחה אחרי החגים

במרכז הקהילתי פסגות כרמל, שד' מוריה 55, חיפה*. המרכז פועל לפי התו הירוק. נותרו מקומות בודדים. *הפתיחה בתנאי מינימום משתתפים.

קורס ברידג' למתחילים

ימי שלישי 16.00-18.00

בהנחיית: דני לביאנו, מורה מוסמך מטעם ההתאחדות הישראלית לברידג', נסיון עשיר בהדרכה. 12 מפגשים, שיעור ניסיון חנם
עלות הקורס: 450 ש"ח לחבר ארגון, 500 ש"ח למי שאינו חבר ארגון

חוג אנגלית

ימי חמישי בשעה 10.00

בהנחיית: שוש קולין, בוגרת האוניברסיטה העברית, בוגרת סמינר הלן דורון להוראת אנגלית. בעלת נסיון רב שנים בהקניית השפה האנגלית. השיעורים מתנהלים באנגלית, בדגש על הדיבור. למידה בקבוצות קטנות, עד 10 משתתפים. שיעור ניסיון חנם. עלות לחודש: 100 ש"ח לחבר ארגון, 110 ש"ח למי שאינו חבר ארגון

לפרטים והרשמה נא לפנות לענת, מזכירת הקהילה: 04-8258989

תערוכה מצולמת - מיצירות אמנות חוג הקרמיקה במרכז הקהילתי

במרכז הקהילתי פועל חוג קרמיקה מזה שנים רבות, חוג שמח ומשמח. מדריכת החוג, בלה לוי-אולבסקי, מצליחה בכישרון רב לכוון ולהוציא מהמשתתפים את היצירות והכישרון הטמון בהם. התוצאות- לפניכם. עבודות אמנות מרהיבות ואיכותיות. בשנים קודמות קיימנו תערוכות סוף שנה של העבודות. השנה אנו מציגים את התערוכה מעל דפי הקהילתון. כך גם הרחוקים גיאוגרפית יכולים ליהנות מהיצירות. כאן תוכלו לחזור ולהתרשם מהם שוב ושוב, ככל שתמצאו.

חנה טוכמן

שוש ששון

ריטה גרסטל

דבורה קטאניק

מרים דהן-שמחון

שרי גרינברג

אורנה גולן

זיוה נוביק

אראלה אלטר

נאוה גלנט

יגאל שלו

גלית פכמן

ירמי טילינגר

בתשבע שאנן

ליאורה דורי

אירית זהבי

לאה כהן

מברלין לקזבלנקה ומקזבלנקה לישראל

רחל דזי

הסיפור האישי שלפנינו מעוגן במושב שדה אליעזר בו גדלתי, ומהווה חלק בלתי נפרד מזכרונות ילדותי ונעורי. זהו סיפורו של הרברט (חיים) לינדנברג ואשתו עליזה ושל הורי, עליזה ואברהם. בסיפורי חסרים תאריכים ופרטים, אולם הוא סיפור מיוחד עבורי. הנה הסיפור לפניכם.

הרברט לינדנברג היה בן למשפחה יהודית מברלין, לא דתית ולא ציונית. המשפחה, כמו רבים מיהודי ברלין, הייתה משפחה מבוססת ומשכילה. הרברט זכה להנות ממותרות וממשפחה אוהבת ומגוננת ואף שיחק הוקי בנבחרת גרמניה. חייו של הגבר הצעיר ויפה התואר התנהלו ללא כל עננה שתעיב על עתידו. ברלין לפני עליית הנאצים הייתה מרכז 'השכלה' ומשה מנדלסון היה אחד מנציגיה הבולטים. בתחילת 1930 פעלו בה למעלה ממאה בתי כנסת שנמנו על הזרמים השונים של היהדות. ערב פרוץ מלחמת העולם ה-2 התגוררו בה למעלה מ-70 אלף יהודים. ב-1941 אולצו יהודי ברלין לקנות את הטלאי הצהוב, המזוהה כל כך עם השואה, ולענדו על דש בגדם. באוקטובר אותה שנה, כבר יצא המשלוח הראשון של כאלף מיהודי ברלין למחנות ההשמדה (ויקיפדיה).

במהרה החליטו הוריו של הרברט לשלוח אותו אל מחוץ לגבולות גרמניה. החלטה זו היא שהצילה אותו מציפורני הנאצים. משפחתו, לעומת זאת, לא שרדה את השואה. הרברט הצטרף לליגיון הזרים הצרפתי (le'gion e'trange're). הליגיון היה פעיל מאד במלחה"ע ה-2 במזרח התיכון ובמזרח וצפון אפריקה. הרברט הגיע לקזבלנקה ונשאר בה בשל אהבתו לנערה יהודיה יפהפיה, ליזה אלקבץ. ליזה הייתה בת הדודה של אמי ליזה כהן. הרברט ואבי הכירו זה את זה, אינני יודעת באילו נסיבות, ולאחר שהרברט וליזה נישאו הציג הרברט את אבי לאמי היפה ובהמשך הם נישאו.

ב-1950 עלו הרברט ואשתו לישראל הצעירה, עם שתי בנותיהם שנולדו בקזבלנקה. בישראל נולד בנם. בתחילה גרו בקיבוץ איילת השחר ולאחר מכן העתיקו את מגוריהם למושב שדה אליעזר שבעמק החולה. היה זה מושב בשלבי הקמה.

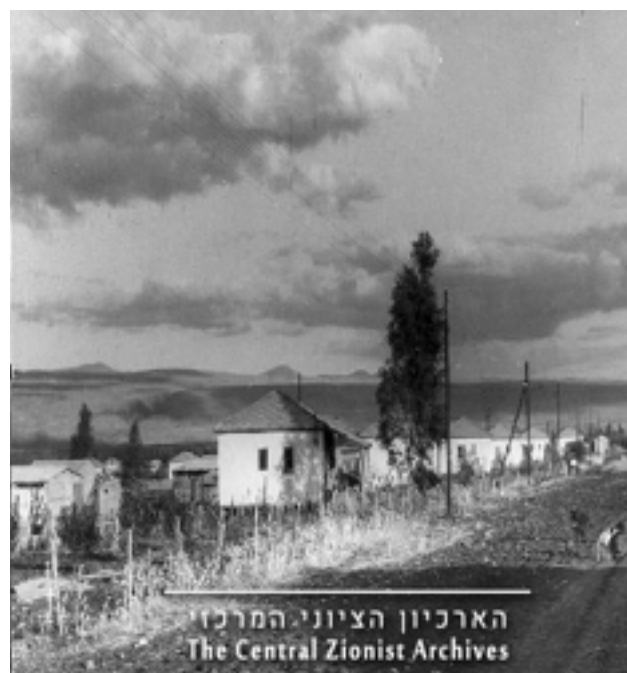
כשעלו הורי לישראל ב-1954, מיד נוצר קשר עם הרברט וליזה ששמותיהם עוברתו, כמנהג אותם ימים לחיים ועליזה. הזוג התעקש להביא את הורי למושב. הרברט הקים מוסך קטן בחצר ביתו ועסק בחקלאות ואילו אבי היה חקלאי בלבד. שני הזוגות נפגשו מדי פעם במהלך השבוע ובעיקר בסופי שבוע. לחיים קראנו טונטו חיים כלומר, דוד חיים.

עליזה לינדנברג, בת הדודה של אמי, לא הסתירה את חיבתה אלי ועל כן ביקרתי בביתם לעיתים קרובות. אני זוכרת את שבועוני ה'שטרן' שחיים קרא, את העברית העילגת שלו שנהגתה במבטא גרמני כבד ואת

הסיגריה הנצחית שלא משה מאצבעותיו. אחד הסיפורים שחיים אהב לספר היה הסיפור שנקשר לעלייתו לארץ. הוא סיפר שכמו מרבית העולים הגיע ללשכת העבודה ופנה אל הפקיד בצרפתית. הפקיד התבונן בו ובראותו לפניו יהודי שחרחר עולה ממרוקו, מיד שיבץ אותו לעבודה בקק"ל. עולה חדש אחר ניגש לאשנב ודיבר בגרמנית והפקיד, לדברי חיים, שלח אותו לעבודה שאינה עבודת כפיים. חיים מספר, שמיד הבין במה מדובר, חזר אל פקיד התעסוקה ודיבר אתו בגרמנית וכמובן זכה ליחס מועדף, לדבריו. חיים אהב לספר את הסיפור ונדמה לי שהיה מסר חבוי כלשהו, שניסה להעביר לשומעיו בנושא הפליית העולים המרוקאים לרעה.

בנו של חיים מתגורר עד היום במושב. כמו אביו הוא גבר נאה ושחרחר, אב לשלושה בנים וכולם נושאים עד היום את שם המשפחה לינדנברג. בזיכרון הקולקטיבי של ותיקי המושב וילדיהם משפחת לינדנברג ומשפחתי הינם קרובי משפחה וכך אני מרגישה כלפי בני הדודים שלי, מדרגה שניה, ילדיהם של חיים ועליזה לינדנברג.

מושב שדה אליעזר 1957 והיום, 2021

גליון מס' 4 - שנה 38 - ספט' / אוק' 2021 - תשפ"ב

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

סוכות במרכז אירופה במאה ה-19

ציורו של מוריץ דניאל אופנהיים - 1865